

'72/1

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

CSERELISTA TAUSCHLISTE LISTE D'ECHANGE

ALBERT Tamás
Szeged, Dugonics u 5

ARADI János
Debrecen,
Hámán Kató u 48

BALDAVÁRI Ferenc
Cegléd, Sas u 7

BALÁZS György
Bp.X.Bojtocska u 4

BALATONI MUZEUM
Keszthely,
Lenin liget 5

BALI Ferenc
Cegléd, Cifrakert

BÁRDI Ilona
Pécs, Petőfi u 48/b

BÉLI István
Budapest, XI.
Fehérvári ut 105/a

BEZZEGH Ernő
Cegléd, József A.u 9

CSÁK Józsefné
Eger, Mehegy ut 11/a

Dr. CSÁNYI István
Dunavecse, Lenin u 4

Novacsek DAGMAR
Krajin, Cesta Kokrskega
Određa 7 Jugoszlávia

EBERGÉNYI Tibor
Eger, Pf. 30

Carlson B. ELWI
Helsingborg,
Per Eskils gate 32
Svédország

FÁBIÁN György
Pécsvárad, Dózsa u 6

FÁBIÁN Tivadar
Füzesabony, Baross u 8

FALUDI Sándor
Eger, Bercsényi u 17

FARKAS István
Szerencs, Késmárk u 15

FERY Antal
Budapest, XI.
Fehérvári ut 7

FILKORN Tiborné
Sellye, Malom u 1

FÓRUM IFJUSÁGI KLUB
Cegléd,
Művelődési Központ

GÁBOR DÉNES
Cluj, Str.Plopiror
Nr.12 Scarar II
Románia

GALAMBOS Ferenc
Budapest, VII.
Wesselényi u 30

Andre GASTMANS
Mortsel, Osylei 73
Belgium

Dr.GOMBOS László
Jászberény, Nádor u 2

GUBISI Tibor
Kecskemét,
Móricz Zs. u 5

GULICSKA Lőrinc
Cegléd, Rákóczi u 56/a

GULYÁS Mihály
Nagykanizsa, Pf. 42

GYÁRFÁS István
Budapest, II.
Szilágyi E.fasor 51

GYIMES Alajos
Eger,
Egri Csillagok u 9

GYÓNI Gyula
Eger, Lenin u 142/a

HALMOS Béláné
Eger, Barbakovics u 30

HAMZA Elemér
Eger, Alkotmány u 9

Dr. HÁMORI Ambrusné
Cegléd,
Szabadság tér 10

Dr. HETEY Ottó
Pécs, II.Jókai u 15

Dr.HORVÁTH Károly
Alsóögd, József A.u 8

Dr.ILLYÉS Sándor L.
Budapest, XIV.
Jeszenák J. u 82

JÓKAI JÁRÁSI KÖNYVTÁR
Jászberény, Pf. 66

KACZUR György
Cegléd, Sárkány u 13

KASZÁS Iván
Budapest, III.
Bojtár u 12

Dr. KATONA Gábor
Budapest, XII.
Maros u 28

KELEMEN József
Eger, Rózsa K.u 13

Dr.KERTÉSZ Dénes
Cibakháza,
Bercsényi u 16

KISS Károly
Egerág

KISBENEDEK Mária
Ivád, Hunyadi ut 41

KÖLLMANN József Gy.
Bp, II. Füllér u 41

KOMÁROMI Imre
Cegléd, Retek u 8

KOPP György
Szerencs, Gyárkert 5

KOVÁCS Albert
Szeged, Bécsi krt.8-16

Dr. KOVÁCS István
Pécs, Dárda u 4

Dr. KOVÁCS József
Ráckeve,
Kossuth L. u 78

KOVÁCS József
Pécs,
Móricz Zs.körtér 3

KOVÁCS Klára
Mátraderecske,
Petőfi u 35

KÓHEGYI Gyula
Budapest, X.
Harmat u 40

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTEŚÍTŐJE — XI. ÉVF. 1. SZÁM
SZERKESZTŐ: GALAMBOS FERENC — A KIADÁSÉRT FELEL:
RÉTHY ISTVÁN K. B. K. TITKÁR — BUDAPEST, II. JÚLIA U. 2/C.

A Kisgrafika Barátok Köre 1962-ben indította meg folyóiratát a "K.B.K. Értesítőt", később "Kisgrafika Értesítő"-t és az idén érkeztek el a tizenegyedik évfolyamhoz. Az elmúlt tíz év alatt a szerény külsejű, de tartalmas, és az olvasók által színvonalasnak tartott lapunk igyekezett céljának megfelelni. Rendszeresen tájékoztattuk a gyűjtőket a magyar grafikai élet eseményeiről, a nemzetközi exlibris kongresszusokról, a hazai és külföldi gyűjtők tevékenységéről, az exlibrisrel foglalkozó művészek munkásságáról, az exlibris kiállításokról és rendszeresen közöltük a grafikai mappák, könyvek és katalógusok ismertetéseit.

Tíz év alatt sok minden megváltozott, folyóiratunk 8 oldalról 48 oldalra terebélyesedett. Körünk is megszaporodott (létszámában, de tevékenységben is), és vidéken egymás után alakulnak a KBK csoportok. Ugy véljük a jubileumot az "Értesítő" minőség-javításával Unnepelhetjük meg a legméltóbban. Ezért jelent meg az értesítőnk nagyobb formában, eredeti exlibris mellékletekkel, más - jobban olvasható - betűtípussal szedve, kartonborítóba fűzve. A tizenegyedik évfolyamat új címmel "KISGRAFIKA" fejléccel indítjuk. Szándékunkban áll az állandóan bővülő cserelistát, művészlístát, és a pártoló tagság névsorát is, a borító belső oldalain rendszeresen, évenként közölni. Szeretnénk az eddigi munkatársak mellé új szerzőket szerezni. Terveink valóráváltásához elsősorban gyűjtőtagjaink segítségére lesz szükségünk, és számítunk grafikusaink bő, illetve bővebb exlibris és kisgrafika termésére is.

Szerkesztőségünk, Galambos Ferencsel az élen, tíz éve változatlan összetételben és lelkesedéssel, a kisgrafika iránti szeretettől vezérelve minden évben három alkalommal teszi elének ezt a kis szaklapot. Mindnyájuknak köszönet jár áldozatkész tevékenységükért és kívánjuk, hogy sok évig egészségben, lankadatlanul készíthessék a "KISGRAFIKÁT".

DR. GIANNI MANTERO KÖSZÖNTÉSE

Ebben az évben Unnepelte hetvenötödik születésnapját Dr. Ing. Gianni Mantero, a nemzetközi ex libris-élet vezéregyénisége, akinek munkássága egyes folytatása a legnagyobb exlibrisológusok (Friedrich Warnecke, Graf zu Leiningen-Westerburg, Walter von zur Westen stb.) tevékenységének, de míg az előbbieket csak mint gyűjtők és exlibrisológusok irták be nevüket az ex libris történetébe, addig Dr. Ing. Gianni Mantero gyűjtői és szakirói tevékenysége mellett mint a nemzetközi ex libris-élet megszervezője is halhatatlan érdemeket szerzett és ezirányú működésének gyümölcsöző hatása mindaddig jelentkezni fog, amíg az ex libris szerepet fog játszani a műgyűjtés és a bibliofília történetében.

Gianni Mantero 1897. január 10-én született. Középiskoláinak elvégzése után a Milanoi Műegyetem építészmérnöki karának lett a hallgatója és ott szerzett építészmérnöki diplomát. A kellő gyakorlat megszerzése után önállósította magát és ma is mint építész (tervező és kivitelező) dolgozik. Elsősorban bérházak, családi házak, villák tervezésére és kivitelezésére specializálta magát és hogy milyen eredménnyel, arra bizonyosság az, hogy az igen magas színvonalu olasz építőművészetben is számon tartják a nevét. Építőművészeti tevékenységének értékelése nem a mi feladatunk, annyit azonban el kell mondani róla, hogy az általa tervezett és kivitelezett épületek a legmodernebb funkcionalizmus és a legmagasabb esztétikai követelmények, a hagyomány és a modernség szerencsés ötvözetei. Épületei mindig jól illeszkednek a tájba, a városképbe és nem kis szerepük van abban, hogy Como a maga multjával és jelenével a legszebb olasz városok közé tartozik. Már építészhallgató korában kitűnően rajzolt és erősen érdekelt a grafika is. Fiatal korában maga is készített fametszetű ex libriseket (az elsőt 1924-ben) és hogy milyen sikerrel, azt bizonyítja az is, hogy ezeket közölte J. Gelli, a legnagyobb olasz kiadók egyikének, Hoeplinek a kiadásában 1930-ban megjelent és az olasz ex libris-sel foglalkozó monográfiájában.

A Gelli-féle monográfiában Mantero címe is szerepelt s a könyv megjelenése után egyre-másra érkeztek hozzá, bel- és külföldről egyaránt az ex libris küldemények, cserére várva. A küldeményeket ekkor még csak a saját lapjaival viszonzta. A különböző gyűjtőktől kapott s a legjobb művészekről származó ex librisek csakhamar meggyőzték arról hogy nagy gyűjteményre csak akkor tehet szert, ha maga is a legjobb művészekkel készítetteti el ex librisait. 1932-öt irtak ekkor; Gianni Mantero ettől az évtől tekinti ex libris gyűjtőnek magát. Első művészi ex librisait Giulio Cisari, Bruno da Osimo, valamint Baldinelli készítették - mindhárman az olasz ex libris művészet erősségei - a gyűjtésre pedig Gino Sabattini, Van der Kuylen, Tropp-Birnholz, a harmincas évek legnagyobb gyűjtői ösztönözték. 1937-ben megismerkedett két világ-

Fery A.

Fery Antal fametszete X2

hirű művésszel, Italo Zettivel és Michel Fingestennel, akik igen sok lapot készítettek neki. Közben személyesen, vagy levelezés útján megismerkedett a világ minden valamirevaló ex libris művészeivel és gyűjtőjével; ugy a saját nevére készül ex librisek száma, mint gyűjteményének állaga egyre nőtt és ma ott tart, hogy Irene Dwenn Pace és Prof. Dr. Soó Rezső társaságában a világ három legnagyobb gyűjtője között tartják számon.

Dr. Gianni Mantero több, mint 1000 saját nevére készített lappal cserél. E lapok művészei között a huszadik század minden kimagasló és jelentős ex libris művészt megtalálhatjuk. Gyűjteményét - amelyet saját maga 75.000 lapra becsül, de véleményünk szerint darabszáma meghaladja a 100.000-et is - több nagy művész teljes oeuvreje gazdagítja. Tulajdonában van a legnagyobb Fingesten-gyűjtemény (700 ex libris és 350 alkalmi grafika), de Bramanti, Zetti, Martini, Marangoni, Teubel, Wolbrand kisgrafikáinak ugyancsak teljes sorozataival dicsekedhet és majdnem teljes a Vachal, Kisslinger, Pam G. Rueter, Toni Hofer, Stanislav Kulhanek, Bordás Ferenc, Britze, Fery Antal, Jaroslav Vodrázka, Nice Bulder, Hans Bastianer, Alfred Soder, Adolf Kunst, Vadász Endre, Rose Reinhold, Drahos István, Hugo Woyty-Wimmer, Alfred Cossmann stb. gyűjteménye is. És mindezek mellett nincs a huszadik században olyan jelentős kisgrafikusa, akitől ne lennének lapjai. A Mantero-féle gyűjtemény tehát nemcsak mennyiségileg tartozik az elsők közé, de művészi érték szempontjából is felbecsülhetetlen jelentőségű. Ilyen gyűjtőtevékenység mellett nem véletlen, hogy igen sok gyűjtő tudatában az ex libris Dr. Gianni Mantero nevével azonosul és boldognak érzi magát minden művész és gyűjtő, aki rendszeres kapcsolatban állhat vele. Ami szűkebb hazáját illeti, nevéhez fűződik az olasz ex libris egyesület, a B.N.E.L. (Bianco e Nero Ex Libris) megalapítása, amelyet azóta is vezet. Ugyancsak nevéhez fűződik az olasz egyesület folyóiratának, a NOTOZIARIO-nak a megindítása is, amely egy éve szűnt meg, illetve alakult át évkönyvvé. E folyóirat minden száma magán viseli a nagy kulturájú, több nyelvet beszélő, óriási általános műveltséggel rendelkező ember

EX LIBRIS ING. DOTT. GIANNI MANTERO

Mantero

Stettner Béla
linómetszete X3/2

Dr. Gianni Mantero igen sokra becsüli a magyar kisgrafikát s ezt gyűjteményének gazdag magyar anyaga is bizonyítja. Baráti szálak fűzik sok magyar művészhez és gyűjtőhöz és sok magyar kisgrafikus készített a részére ex libriseket és alkalmi grafikákat. Nem egy művészünket látott vendégül comoi otthonában (Vadász Endre, Bordás Ferenc, Fery Antal stb.) - közülük nem egyet többször is. Ezek a művészek mindig áradó lelkesedéssel beszélnek a kiváló házigazda vendégszeretetről, figyelmességéről, segítőkészségéről. Az általa rendezett ex libris kiállításokon a magyar anyag mindig megfelelő mértékben szerepelt és szívesen adott helyet az olasz ex libris folyóiratban minden magyar vonatkozású tanulmánynak és hiranyagnak is. Kétszer járt hazánkban: Először 1964-ben, a krakkói kongresszusra utaztában, amikor a Kisgrafika Barátok Köre fogadást is adott a tiszteletére, majd 1970-ben, a budapesti kongresszuson, ahol mindenki a legnagyobb megbecsüléssel és szeretettel vette körül.

Dr. Gianni Mantero 75 éves! A magyar ex libris gyűjtők és művészek nevében e nevezetes évfordulón mi mást kívánhatnánk neki, mint még sok, jó egészségben eltöltendő évet, töretlen alkotókedvet és boldog öregséget - a nemzetközi ex libris-élet gazdagításának és a népek közötti barátság előmozdításának a szolgálatában. Ugy legyen!

Galambos Ferenc

1. Tecnica del collezionista di exlibris I. Il regolamento degli scambi. Bianco e Nero Exlibris 1946. 2. sz. 2 pp.
2. Michel Fingesten. "In memoriam". Bianco e Nero Exlibris 1946. 2. sz. 1 p., 1 portrait.
3. Tecnica del collezionista di exlibris II. Come si raccolgono e come si conservano gli exlibris. Bianco e Nero Exlibris 1946. 2. sz. 2 pp.
4. Perché ho indette il concorso. Bianco e Nero Exlibris 1947. 2. sz. 3 pp.
5. Specialità nell'exlibris: Exlibris di guerra. Exlibris minimi. Bianco e Nero Exlibris Numero Unico 1947. 8 pp., 24. ill.
6. Het exlibris in Italiën Antwerpen 1948, Antwerpse Exlibris Kring. Erste map. 12 pp., 20 ill. hors texte.
7. Das Exlibris in Italiën. Jahrbuch der Österreichische Exlibris-Gesellschaft 38. 1949/51. 8 pp., 5 ill.
8. Tranquillo Marangoni en italiensk træsnitkunstner. Nordisk Exlibris Tidsskrift 3. 1950. 1. sz. 4 pp., 10 ill.
9. Le concours Sabattini pour un exlibris occulte. L'Exlibris Français 10. 1950. 19. sz. 1 p., 3 ill.
10. Okkulte Exlibris. Nordisk Exlibris Tidsskrift 3. 1950. 4. sz. 3 pp., 5 ill. (Helmer Fogedgaard)
11. Italo Zetti.-Xylografo italiano. Exlibris - International Exlibris Kunst Copenhagen 1951. 2. sz. 10 pp., 11 exl. orig.
12. Bruno da Osimo, xylografo italiano. Exlibris - International Exlibris Kunst Copenhagen 1952. 1. sz. 11 pp., 12 exl. orig.
13. Défense de mes 600 exlibris personnels. L'Exlibris Français 15. 1955. 40. sz. 11 p., 26 ill.
14. Italienische Exlibris. Exlibris Kunst und Gebrauchsgraphik Jahrbuch 155. 4 pp., 14 ill., 1 planche hors texte.
15. De Exlibris-congressen. Boekcier 11. 1956. 4. sz. 4 pp.
16. Due maestri dell'incisione italiana. Ill Noncello 1957. 9. sz. 13 pp., 12 ill.
17. Deux maîtres graveurs italiens. Le cinquième Congrès Européen de l'Exlibris à Amsterdam. Amsterdam, s.d. 7 pp., 2 ill.

18. Règlement pour l'échange d'exlibris modernes entre collectionneurs. Congrès Européen de l'Exlibris Barcelona juillet 1958. L'Exlibris Français 20. 1959. 54. sz. 3 pp.
19. Decalogo dell'exlibris. Bono - Servolini: All'insegna dell'exlibris. Milano, 1960. 1 p.
20. Repertorio degli exlibris. Ex-Libris A.D. E.L. 6. 1960. 5. sz. 3 pp., 1 ill.
21. Bruno Bramanti, Firenze 1897-1957. Elenco degli exlibris compilata Dr. Gianni Mantero. Como 1960. 8 pp.
22. "Exlibris". Como (Revue trimestrielle de la ville de Como) 1962. 1. sz. 5 pp., 13 exlibris.
23. L'architettura nell'exlibris. Exlibris - A.D.E.L. 8. 1962. 4. sz. 4 pp., 5 ill.
24. Impressions sur le 9^{ém} Congrès International de l'Exlibris Paris 19-22. juillet 1962. L'Exlibris Français 24. 1962. 69. sz. 3 pp., 2 ill.
25. Impressions du President d'honneur. Exlibris 1962. Texte identique au précédent no. 24.
26. IX° Congresso Internazionale dell'Exlibris Parigi 1962. Rassegna Grafica 1962. 88/89. sz. 3 pp., 1 ill.
27. Vingt xylographies de Tranquillo Marangoni. Ed. Graphia 1962. 4 pp., 20 planches.
28. In memoriam Bruno da Osimo. Graphia Bulletin 1963. 18. sz. 4 pp., 7 ill.
29. Erinnerungen eines Sammler. Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft 19. 1964. 2. sz. 3 pp.
30. Les congrés internationaux d'exlibris 1953-1966. Jedrzejów 1967, Fédération Internationale des Sociétés des Amateurs d'Exlibris. 8°, 20 pp.
31. Introduction au 6^{éme} recueil de 60 exlibris gravés par W. Jakubowski. Malbork 1966. 4 pp.
32. Wojciech Jakubowski. Notiziario de la B.N.E.L. 1966. 3 pp.
33. Présentation d'un bouquin bibliophile sur les exlibris de Alina Kalczyńska de Kraków. Como 1968. 8 pp., 15 exlibris originaux et liste de exlibris gravés par l'artiste. (100 exempl. numérotés.)
34. Artisti dell'exlibris I. Preface. Como 1968, B.N.E.L. 3. p.
35. Horodisch, A.: Miniatur exlibris. Préface de Gianni Mantero. Amsterdam 1966.

Galambos F.

REICH KÁROLY

Abból az embersűrűből jött, amelynek napszitta parasztjai, ezermester kézművesei évszázadokon át roskadozó vállaikon hordozták az ország minden terhet, anélkül, hogy sorsa és sorsuk alakításába beleszólásuk lett volna. Ott született, ahol a föld, az ég és a víz ölelkezése a változó évszakok alakulásán keresztül formák és vonalak, fények és árnyékok, színek és színvallások ezerféle varázslatát kínálja, a pannontáj utolérhetetlen harmóniáját, amely a nyárspolgárból is költőt és művészt teremt, a művészekből pedig olyan tüzeket csíhol ki, amelyek lobogása egekig ér. Akkor látta meg a napvilágot, amikor élni és megélni egyaránt nehéz volt a tömegeknek és akkor nőtt fel, amikor az Apokalipsis lovasai végigdübörögtek az egész világon, halottak millióit, romok tömegét és a szenvedés dantei fantáziát megcsufoló áradatát zuditották a világra. Itt és ezekben a körülményekben kereshetjük azokat az eredőket és indítékokat, amelyek Reich Károly művészetét meghatározzák, kivirágoztatták s a legmagasabb csúcspokig vitték.

1922. augusztus 7.-én született Balatonszemesen; édesapja uradalmi bogárnár volt a Hunyady grófok birtokán. Cselédemberek között nőtt fel, látta a kisemberek nyomorát, kiszolgáltatottságát, de ugyanakkor az uraság fényűzését is; már gyermekfejjel megértette, hogy mi a társadalmi igazságtalanság és hogy lehete segíteni rajta. Emberszeretetének, az elesettek iránt érzett együttérzésének és humanizmusának, amelyek művészetének pregnáns meghatározói, ezekben keresendő a gyökere. A pusztai gyerekek a Karádon lakó, szíjgyártó nagyapjánál tett látogatásai jelentették az Unnepet; ekkor szerette meg a lovakat is, amely mint téma állandóan visszatérnek művészetében. Mit várhatott azonban a harmincas években egy uradalmi iparos fia a kortól, még akkor is, ha tanulni szeretett volna? Semmit! Az uradalmi komenció a fizikai lét fenntartására elég volt ugyan, de taníttatásra már nem futotta. Tizenhét éves

korában Karádra került a Hangya Szövetkezet egyik üzletébe inasnak; a pálya nem nagyon vonzotta ugyan de a kirakatrendezésben örömet talált. Ekkor már szépen rajzolt s a kirakatokat izléses feliratokkal, művészi rajzokkal díszítette, amelyeket mindenki megcsodált. A falusi széplelkek nemcsak csodálták, de biztatták is, jóindulatuk azonban nem terjedt tovább. Karád jubileumi Ünnepeére készített rajzai felkeltették a Hangya egyik vezető tisztviselőjének a figyelmét is (jegyezzük meg a nevét, mert hálás lehet neki a magyar művészettörténet: Vésey Frigyesnek hívták), aki a budapesti központ reklámműhelyébe vitte fel és tanulásra is biztatta. Talán ez volt a rosszlelkű Hangya egyetlen olyan tette, amely dicséretet érdemel. 1942-ben a szövetkezet támogatásával erdélyi utazást tehetett, ahonnan rajzok tömegével tért haza. Az ott készült rajzaival jelentkezett - ugyancsak 1942-ben - Haranghy Jenőnél az Iparművészeti Iskolán. Haranghy Jenő nemcsak tehetségét ismerte fel, de azt is kiverekedte, hogy kellő iskolai előképzettségének hiánya ellenére - igaz egyelőre csak rendkívüli tanulónak - felvegyék az Iparművészeti Iskolára. Az Iparművészeti Iskola grafikai szakát 1942 és 1948 között végezte el; közben az iskola főiskolai rangot kapott. Mesterei: Domanovszky Endre, Kállai Ernő, Konecsni György és Hinz Gyula sokat és szeretettel foglalkoztak vele; főleg az utóbbi kettőnek köszönhet sokat. Mestereitől minden megtanult, amit csak megtanulhatott, de csak a technikai fortélyokat vette át; művészi világát teljesen, eleve adott tehetségére alapozva, saját maga építette ki. A második világháborút szerencsésen átvészelte s amikor a főiskolát elvégezte, az Athenaeum azonnal munkával látta el. 1948-tól egymás után jelentek meg a nagy kiadónál illusztrált könyvei és közben egyre-másra készítette szabad grafikáit is. A Főti Gyermekváros (1958), a Miskolci Gyermekkórház (1963) és a zalaegerszegi ovoda (1964) részére készített falképei csak kirándulások voltak, de ezekkel is a magyar művészet lett gazdagabb.

Reich Károly vérbeli grafikus, de a szín sem idegen tőle. Mondanivalójának lényegét azonban mindig a vonalra bizza. Technikai képzettsége, emberközpontu életszemlélete, sajátos, valós szépséglátása, a gyermeki valóság-tükröződésnek munkáiban megnyilvánuló hamvassága különleges helyet biztosít számára századunk magyar grafikájában. Működésének két főterülete a könyvillusztráció és a szabad grafika. Ne keressük, hogy melyik területen alkot értékeesebbet, mert választ úgy sem igen tudnánk adni rá; a reichkárolyi grafikai világ olyan egyéni, olyan sajátos, olyan megragadó és maradandó, hogy neve nem véletlenül tartozik úgy itthon, mint külföldön a legjobban ismert magyar grafikusok közé.

Az Athenaeum részére készített korai könyvillusztrációi (Móricz: Légy jó mindhalálig stb.) már kész fegyverzetben állítják elénk és ez az eredendően illusztrátor egyéniség könyvek százain keresztül a magyar könyvillusztráció olyan korszakát teremtette meg, amely nemcsak külön fejezetet jelent, de amelynek alapján akár a könyvillusztráció esztétikáját is meg lehetne írni. Az általa illusztrált könyvek tömegének felsorolása reménytelen vállalkozás lenne; ennek elvégzése a jövődő monográfusára vár. Móricz és Füst Milán éppen olyan közel állnak hozzá, akár a külföldi klasszikusok vagy kortárs-írók s ennek titka az illusztrációról vallott felfogásában keresendő. Az illusztrátor Reich

BUÉK K.B.K.

X3 eredeti linómetszet

Ex libris Jó Imre

X3 eredeti linómetszet

Károly minden általa illusztrált könyvhöz egy új világ felfedezésének az örömeivel közelít, nem akar az író mondanivalójának sem képi népszerűsítője, sem szolgai másolója lenni, de nem akar föléje sem nőni: Egyenrangú társként a lényegre ragadja meg, inkább a hangulatot, mint a történetet, inkább a belső világot, mint a külső jelenségeket fogalmazza meg a grafika sajátos eszközeivel. Illusztrációi szerves részeivé válnak a könyvnek, a művész mégis mindig önmagát adja, anélkül, hogy bármikor is ismételné önmagát. Ha csak a legutóbbi év (1971) illusztrációs-termését nézzük (Dine Buzzati: Egy szerelem, Friedebert Tuglas: A kis Illimar, Tömörkény István: Kinyílt az idő stb.), úgy minden állításunkat igazolni látjuk.

Reich Károly illusztrációs tevékenységében különleges hely illeti meg gyermekkönyv-illusztrációit. Mint aki felnőttként is maradandóan megőrizte a feledhetetlen gyermekkor minden szépségének, csodájának és varázsának a himnuszát, az érett művész felkészültségével, de a gyermekszem romlatlanságával lát és láttat s mint teljhatalmu varázsló, emberi karaktert ültet az állatokba, a mesét valósággá, a valóságot mesévé alakítja s ezzel is felgyújtja az olvasó képzeletét és realista eszközökkel is olyan világba viszi el kis olvasóit, ahol végül minden jóra fordul, ahol a szeretet a legnagyobb hatalom s ahol minden lehetséges, sőt mindennek az ellenkezője is. Nemcsak a gyermeklélek

bonyolult világába tud bevilágítani, de pedagógiai tanmese nélkül is szépre és jóra tanít. Így tudja belopni magát a gyermeki szívekbe. A Kis verses átlátvilágtól az 1971-ben megjelent Pancsolóig, A három nyul-ig (Zelk Zoltán-nal) s a ragyogó állatképekkel dicsekedhető Tasnádi-Kubacska könyvig (Pajtások a házban és a ház körül) gyermekek tízezreinek szerzett maradandó művészi élményt. Minden gyermek- és ifjúsági olvasó ismeri a nevét és nem véletlen, hogy az 1972-ben a Műcsarnokban megrendezett kiállításon annyi "srác" tolongott. Olvasókönyv-e (1963) pedagógiai és művészi élmény egyszerű; hatásáról a szakemberek köteteket tudnának mesélni.

A szabad grafikus Reich Károly szintén külön világot teremtett magának, amelyben a lovak és a szép női test viszik a vezérszerepet. Az előbbi téma nemcsak gyermekkori emlékeket idéz, de jelkép is; a szép vonalú száguldó állat a szabadság, a romlatlan természet, és a száguldás szimbóluma. Aktjaiban a szerelem lobog, minden ilyen grafikája hódolat az asszony, az élet örök hordozója és megújítója előtt. Pár vonallal felvázolt női testjei szüksézuak, de mégis maradéktalanul adják vissza a szépséget; pár vonallal is többet tud nyújtani, mint mások zsufolt vonalszövevényekkel. Szabad grafikái közül nehéz lenne bármelyiket is kiemelni; minden lapja büszkesége minden köz- és magángyűjteménynek.

Reich Károly 1950 óta állít ki és azt a nincs jelentős bel- vagy külföldi kiállítás, amelyen ne szerepelne. Mindennél ott van, ahol grafikánk magas színvonalát bizonyítani kell s ha minden kiállítási meghívásnak eleget tenne, alkotásra nem is jutna ideje. De ahol a művészet ugartöréséről van szó, oda

Kisgrafika - X3 eredeti linómetszet

szívesen elmegy, hisz mint a "Kilencek" egyik alapító tagja nemcsak humanista, de elkötelezett művész is, aki minden lehetőséget felhasznál arra, hogy a kulturális forradalmat a maga eszközeivel is elősegítse. A Műcsarnokban megrendezett kiállítása (1972 január) nem annyira az új alkotásokkal kápráztatta el a közönséget, mint inkább összefoglaló és visszatekintő jellegével, amely osztatlan, megérdemelt sikert aratott.

A kitűnő művész, aki a grafikai technikák feltétlen ura, ex librist, alkalmi grafikát viszonylag keveset alkotott, pedig adottságai, a műfaj sajátos törvényszerűségeinek ösztönös birtoklása szinte predestinálná erre. Pár kisgrafikája azonban groteszk megfogalmazásával, keresetlen egyszerűségével így is a magyar kisgrafika java alkotásai közé tartozik.

Reich Károly kivételes grafikai művészetét úgy itthon, mint külföldön számtalan díj, kitüntetés hitelesíti. A lipcsei könyvművészeti kiállításon kapott aranyérme, a Munkácsy-díj, a Kossuth-díj, és a legutóbb a "Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze" kitüntetés olyan gazdára talált benne, aki nemcsak megérdemelte, de maga is emelte a díjak fényét. Születésének ötvenedik évfordulóján a magyar grafika minden barátja nevében mi is meghajtjuk előtte az elismerés zászlaját.

— bos —

KÖZLEMÉNYEK

A Budapesti XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus beszámolójának megjelentetésétől - szándékaink ellenére - el kellett állnunk. Az elkészült cikkeket és a fényképeket az eredeti grafikákkal együtt albumba ragasztottuk, hogy mint dokumentumot őrizhessük meg.-

Kérjük azokat a tagjainkat, akik a cserelistából kimaradtak és cserélni akarnak, e szándékukat titkárunknak jelentsék be, és nevüket a következő számunkban közölni fogjuk. -

Értesítünk eredeti kisgrafika mellékleteit nem tudjuk beragasztatni, ezért kérjük a kedves olvasót, hogy a laphoz mellékelte grafikákat maga ragassza a jelzett helyre. Köszönjük!

A K.B.K. legerősebbnek mondható vidéki csoportja, az egri gyűjtők izléses füzetben közölték tagjaikkal 1972 évi programjukat. - Az eddig eltelt közel fél év alatt minden hónap második vasárnapján a Megyei Könyvtár olvasótermében jöttek össze. Januárban Trojan Marian József Várkonyi Kárdyról, februárban Nagy István a gyűjtésről és Kutas István a fafaragóról, márciusban Semsey Andor külföldi gyűjtő-tapasztalatairól, áprilisban Trojan Marian J. a linóleummetszés technikáról, júniusban Nagy István "Élő magyar grafikusok és exlibriseik" címmel 6 művész lapjaival illusztrált előadást tartott. Május 21.-én meglátogatták a ceglédi KBK csoportot, a ceglédiek szeptemberben viszonzják a látogatást. - A csoport pályázatot is hirdetett Gárdonyi Géza halálának 50., illetve Dobó István halálának 400. évfordulójára. Az "In memoriam" pályázat határidejét a programfüzet nem közli. -

Pótolhatatlan veszteség érte lapunk szerkesztőjét és Körünket. - Galambos Ferencné sz. Perjesi Ilona, a mindnyájunk által szeretett "Ili", - 1972. április 29.-én hosszú szenvedés után elhunyt. Emlékét kegyelettel őrizzük.

ABA- NOVÁK VILMOS EX LIBRIS TERVE

Aba-Novák Vilmos (1894–1941) egyike a huszadik század második fele legmarkánsabb magyar művészegyéniségeinek. Az expresszionizmusban, majd a novocentoban gyökerező festészete, virtuozitásig fejlesztett tempera-képei, történelmi vonatkozású és egyházművészeti jellegű freskói életében számtalan díjat, kitüntetést nyertek (1932: Páduai Egyházművészeti Kiállítás nagy aranyérmé, 1937: Párisi Világkiállítás Grand Prix-ja, 1940: A Velencei Biennále nagydíja stb.), a második világháború után azonban jó ideig hallgattak róla, sőt freskóinak egy részét le is meszelték. A Magyar Nemzeti Galéria 1962-ben megrendezett gyűjteményes kiállítása azonban igazságot szolgáltatott neki, művészetét pedig B. Supka Magdolna nagy felkészültséggel megírt monográfiája (Aba-Novák Vilmos. Bp. 1966. Corvina) tette megérdemelt helyére.

Aba-Novák Vilmos nemcsak a festészetnek volt hívatott művelője, de kitűnt mint grafikus is. Olgyai Viktortól tanult, akinek oly sokat köszönhet a magyar grafikai művészet; nagyszerűen komponált, mozgalmas, hallatlan vonalkulturájú részkarcait főleg korai korszakában készítette. Arról, hogy ex libris-sel is foglalkozott volna, mindeztideig nem volt tudomásunk, nemrég azonban előkerült egy még főiskolás korában készített ex libris terve, amely ha Aba-Novák Vilmos művészeti oeuvre-je szempontjából nem is jelentős, megérdemli, hogy a magyar ex libris története szempontjából megörökítsük és megemlékezzünk róla.

Az Aba-Novák Vilmos féle ex libris terv létrejötteinek a körülményei is igen érdekesek. A terv Dr. Ratkovszky Károly részére készült, aki 1913-tól jóbarátságban volt a kiváló festővel s ez a barátság egészen Aba-Novák Vilmos haláláig tartott. Mindketten tagjai voltak a Philadelphia kávéházban, a FILÁ-ban működő "Virradat" asztaltársaságnak, amely alapszabály nélkül ugyan, de mint afféle irodalmi-művészeti társaság működött. Ez az asztaltársaság a kor ismert folyóirata, a "Die Jugend" mintájára egy irodalmi és művészeti folyóirat kiadását tervezte, amelynek Aba-Novák Vilmos lett volna a művészeti vezetője és az illusztrátora. A társaság szellemi vezetője Jacob Gusztáv volt, akinek több, krudys-hangulatu prózai kötete jelent meg (Az álmok rabja, Csipke, Omnia Vana stb.) 1919-ben a spanyoljárvány vitte el. Az asztaltársaság tagjai közé tartozott Andorffy Mária író (Szívárvány és Tavasz után című regényeit, valamint verseit igen sokra értékelte a kortárs-kritika), Gyórfy György festőművész és grafikus (1896-ban született, a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után rajztanárként működött s 1928-ban és 1934-ben rendezett gyűjteményes kiállítást; Jacob köteteinek címlapjait is ő rajzolta), Schreiber Mária (Minden csak álom... című kisregénye 1915-ben látott napvilágot), Tömöry Angela, Aba-Novák diáktársa a Képzőművészeti Főiskolán, Dr. Ratkovszky Károly, aki ugyancsak novellákkal kezdte, majd a Pesti Hirlapban közölt közigazgatási és pénzügyi cikkeket - és még sokan mások. Az asztaltársaság tagjai nap-mint nap összejöttek a Filában, megvitatták a képzőművészet eseményeit, az ujonnan megjelent könyveket s e vitákban Aba-Novák Vilmos is élén szerepet vállalt. A tervezett folyóirat megjelenését a világháború akadályozta meg s a háború végével az asztaltársaság tagjai is szétszóródtak.

Maga az ex libris terv 1916-ban készült. Aba-Novák Vilmos, a főiskolás festőnövendék ekkor a frontról szabadságra jött haza. A 29. gyalogezred utászszázadánál szolgált és nagyvezűst vitézségi érmet is kapott. Az ex libris terv antimilitarista kicsengésű s arról tanuskodik, hogy a művész tudatában volt az első világháborúnak a magyarság szempontjából káros voltával, tisztában volt a nagy husdaráló embertelenségeivel, amelyet a saját bőrén tapasztalt. Tudta, hogy ez a háború a német imperializmus háborúja. A kompozíció meztelen német katonát ábrázol hátaktban, szétvetett lábakkal, fején a jellegzetes porosz sisakkal; jobb kezében hatalmas kardot tart. A porosz katona lábainál halottak hevernek. A felirat - Ratkovszky Károly könyve - két sorban, a kompozíció bal aján helyezkedik el, míg jobbra lent, pajzsalaku keretben "A kultura és a művészet aranykönyve" jelmondat olvasható. A pajzsfelirat és a kompozíció közötti ellentét még pregnansabban emeli ki az ex libris háborúellenes és a német militarizmust elítélő szellemét. Aba-Novák a rajzi megoldásban a világháborús német propagandarajzok (plakátok, levelezőlapok stb.) stílusát utánozza, de teljesen ellentétes eszmei tartalommal.

Aba-Novák Vilmos ex libris terve érdekes gazdagodása a magyar ex libris történeti adattárának. Két szempontból érdemel különösebb figyelmet: Mint egy nagy magyar művész kirándulása a kisgrafika területére s mint egy fiatal magyar művész háborúellenes megnyilatkozása, amellyel az akkori magyar művészet nem nagyon dicsekedhetett.

G. F.

BIRÓ MIHÁLY

1886-1948

Biró Mihály nemcsak sokoldalúságával vivta ki a művészetkedvelő kortársak megbecsülését és elismerését – festő, grafikus, szobrász volt egy személyben – de stílusának a maga korában szokatlanul markáns, a társadalmi problémákra hallatlanul érzékenyen reagáló, robusztus-erejű egyedülállóságával is, amely lényegében a szocialista művészetnek hazánkban való első kísérleteit jelentette. Éppen ezért nő jelentősége túl a maga korán: Művészete új fejezetet jelent a huszadik századi magyar képzőművészet történetében. Igazán nagyot és maradandót a plakátművészet területén alkotott és előfutára volt annak a festőiséggel szakító, sajátos formanyelven jelentkező plakátstílusnak, amely betetőzését az 1918-19-es polgári forradalom, majd a Tanácsköztársaság alatt érte el és iskolát alapított. Nem nagy számu, de művészi megfogalmazásban plakátjaival rokon és a hagyományos stílussal gyökeresen szakító könyvjegyeivel a magyar ex libris történetébe is beírta a nevét. Biró Mihály 1886. 30.-án született Budapesten. Az Iparművészeti Iskolán tanult és kezdetben a kisplasztika vonzotta. Tanulmányainak elvégzése után Párizsban, Berlinben, Londonban képezte magát tovább. Angliában Campdenben telepedett le és egyre inkább a grafika vonzásába került. 1910-ben megnyerte a The Studio plakátpályázatának első díját és ez a siker nemcsak a nevét tette ismertté, de meghatározólag hatott későbbi művészi pályafutására is. Hazatérése után kapcsolatba került a magyar munkásmozgalommal és egyre-másra készítette agitativ jellegű, erőteljesebben duzzadó, tömegeket mozgósító politikai plakátjait. Legnagyobb sikerét a Népszava részére 1911-ben megalkotott, vörös kalapácsos munkást ábrázoló plakátjával érte el, amely országsszerte ismertté tette a nevét: A munkásság rajongott érte, a nagypolgárság szidalmazta, de tehetségét senki sem vonta kétségbe. Nemsokkal a plakát megjelenése után a kalapácsos ember a Szociáldemokrata Párt jelvénye lett.

Angliából történt hazatérése után nemcsak plakátjaival kapcsolódott bele a magyar művészeti életbe, de résztvett különböző kiállításokon is. A Műcsarnok 1912. évi kiállításán plakáttervekkel szerepelt; 1912-13-ban pedig a Művészházban, 1917-ben az Ernst Muzeumban volt gyűjteményes kiállítása. A kritika elég sokat foglalkozott vele; neve mellől ekkor már nem hiányozta a "szocialista művész", vagy a "proletárművész" epiteton ornansa. A háborúval szembeni emberi-művészi állásfoglalásának 1916-ban egy tizenhét lapból álló litográfiai sorozatban adott hangot, amelyet hivatalos részről agyonhallgatás, a tömegek részéről azonban osztatlan elismerés kísért.

Az őszirózsás forradalom, de még inkább a Tanácsköztársaság alatt lázas alkotó- és szervező munkába fogott. Résztvett a Képzőművész Szakszervezet életrehívásában, mellesleg mint a plakátügyek kormánybiztosa is működött és így kétféle minőségben is döntően befolyásolta a Tanácsköztársaság magas színvonalu plakátművészetét. Az ő alkotása az 1919. május 1-ére készült plakát, mint ahogyan ő tervezte az 1919-es május elsejei Ünnepek dekorációinak legnagyobb részét is, amelyek teljesen megsemmisültek, legfeljebb egy-két megfakult fénykép őrzi az emléküket.

Biró Mihálynak a Tanácsköztársaság bukása után menekülnie kellett hazájából. Először Bécsben ütötte fel a sátorfáját, ahol kereskedelmi plakátjai igen keresettek voltak. Ezek és a bécsi Bűhné-nek készített rajzai biztosították a megélhetését. A politikus-művészt azonban az emigrációban sem temette el; "Horthy" című albuma Vértes Marcell grafikái mellett igen nagy szerepet játszott a fehér terror leleplezésében. (Michael Biró: Horthy. 20 Zeichnungen. Wien 1920, Arbeiter Buchhandlung.) A rajzok levelezőlap formájában nyertek sokszorosítást, bejárták az egész világot és igen nagyvishangot váltottak ki. Pár rajza megjelent a Bécsi Magyar Újságban is és a Bécsben megjelent Helmtai-kötetbe (Der Jaguar) is ő készített illusztrációkat.

Emigrációs éveinek Bécs után Berlin, Pozsony és Nyitra voltak a következő állomásai. Mindhárom helyen elsősorban a szociáldemokrata pártok részére készített plakátokat. 1938-ban Párizsban telepedett le, ahol ugyancsak sok plakátot készített; a náci előrenyomulás miatt azonban Amerikába menekült. Ezekről az éveiről, párisi és amerikai alkotásairól alig tudunk valamint. A hányatott élet, a sok megpróbáltatás aláásta az egészségét és amikor a magyar kormány meghívására 1947-ben hazatért, már súlyos beteg volt; emiatt nem tudta elfoglalni a Képzőművészeti Főiskolán felajánlott tanszéket sem. 1948. november 30-án, hatvankettedik születésnapján hunyt el Budapesten. Jelentőségére, a plakátművészetben játszott szerepére a Magyar Nemzeti Galéria 1967-es emlékkiállítására hívta fel újra a figyelmet.

Munkái legnagyobb részét szétszóródtak a nagyvilágban. Alkotásainak kis hányadát a Magyar Nemzeti Galéria, az Országos Széchényi Könyvtár plakátgyűjteménye és a Legújabbkori Történelmi Múzeum őrzi. Biró Mihályt, a festőt realista látás, határozott ecsetkezelés, dinamikus színek jellemzik. Mint grafikus, kitűnő rajztudással rendelkezett, főleg a vonalra épített, de a formát gyakran alárendelte a tartalomnak és kompozícióiban gyakran tett engedményeket az agitatív szempontoknak, a művészi összhatás rovására. Szobrászata a szecesszióban gyökerezett (Anyá gyermekével. Lajos u.-i iskola), később fel is hagyott vele. Plakátművésze azonban új korszakot nyitott a magyar plakátművészet történetében. A festői látásmódu korai magyar plakátstílusnak éppen az ő színrelépte vetett véget. Korán felismerte a plakát sajátos műfaji követelményeit, ezeket írásban is megfogalmazta. (Biró Mihály: A művészi plakátról. Szabad Művészet 1912. 2. 18-20. 1.) Kitűnően tudta összeegyeztetni a plakát gyakorlati (kereskedelmi vagy politikai) követelményeit a művészi követelményekkel s a narratív felfogását Blickfangra törekvő, sommázó, a lényegre kihangsúlyozó, rajzban és színben markáns stílussal váltotta fel. Haladó szempontokat érvényesített politikailag és művészileg egyaránt; politikai plakátjai sokszor robusztus erővel, de mindig hatásosan, tömegmozgató lendület-

Biró Mihály klisényomata Pl/3

tel fogalmazták meg a kor leghaladóbb követelményeit. Biró Mihály nemcsak a Tanácsköztársaság magasfoku plakátművészetének volt az előfutárja és aktív alkotója, de stílusa hatott a külföldi plakátművészetre is. A "Das Plakát" című német, világszerte ismert folyóirat a magyar Tanácsköztársaság plakátművészetét ismertető nagy tanulmányában (Das Plakát 1920. 1. sz.) nemcsak Biró Mihály két plakátjának színes reprodukcióját közli, de érdemeinek megfelelően taglalja korszakalkotó szerepét és kimagasló eredményeit. Biró Mihály komoly szerepet töltött be a magyar ex libris művészet történetében is. Ezirányú tevékenysége az 1910–1920 közötti évekre esik, amikor az ex libris új virágkorát élte s amikor e műfajba legtöbb grafikusunk belekóstolt. Nem alkotott sokat, maga is a szecesszióból indult ki, de csakhamar – mutatis mutandis – plakátstílusának jellemzőit: Az összefogott kompozíciót, az erőt sugárzó képépítést, az egyértelmű szimbolikát, a realista rajzkulturát ültette át ex librisseibe is és ezzel nemcsak a szecesszió uralmát törte meg a magyar ex libris művészetben, de a realista alapállású magyar ex libris kialakítását olyan eszközökkel segítette elő, amelyek ma is egyedülállóak. Jelentősége a magyar ex libris történetében éppen ebben rejlik.

Ex libriseivel 1913-ban, a Szent György Céh nemzetközi ex libris kiállításán szerepelt először a nyilvánosság előtt. Tizenegy ex librist állított ki ebből hat csak terv volt, öt pedig sokszorosító eljárással készített, névre szóló ex libris: Színes litográfiák, illetve színes rajzok nyomán készített klisék. Az ex libris tervek nem kerültek kivitelezésre, el is kallódtak és így – a terveket is beleértve – Biró Mihály ex libris oeuvreje nem tehető többre 12-15 lapnál. Ismert ex librisei a következők:

1. Dr. Medgyes Sinom könyve. Színes litográfia, 11.5 x 7.5 cm. Virágos halmon álló férfiak, felemelt kezében nyitott ajtóju kalitka, amelyből madárjajt repül ki. A lap enyhén szecessziós indításu, de mégis realista kivitelezésű alkotás. Színezése kék, fekete és okker.

2. Medgyes László könyve. Többszínnyomású klisényomat, 9 x 8 cm. Meztelen felsőtestű, kissé hátrahajló férfi lapáttal, a háttérben vörös lángnyelv. Ennek az ex librisnek eredeti vázlata Siklóssy László gyűjteményből a tulajdonomba került.

3. Ex libris Rónai Mihály. Klisényomat, sötétbarna nyomás, 7.5 x 5.2 cm. Combján ülő, két karjára támaszkodó meztelen férfi, mindkét csuklóján bilincsel.

4. Ex libris Vidor Ernő. Színes litográfia, 9 x 12 cm. Fekvő, félig nyitott könyvből kikandikál, lámpást tartó meztelen férfi, akire egy pap a könyv tábláját rá akarja szorítani. Az egyértelmű gondolatot kifejező lap első antiklerikális ex librisünk!

5. Ex libris Hajdu Imre. Többszínnyomatu klisé, 11 x 6.8 cm. Hegyszakadékot átlépő meztelen férfialak, ölében idősebb, szakállas, meztelen férfival.

6. Ex libris László Dezső. Színes rajz. Példányt nem láttam, a Szent György Céh kiállítási katalógusában szerepel. Közéleti adatai ismeretlenek.

Biró Mihály ex librisei ma már nincsenek csereforgalomban és meglehetősen ritkák. Méltán díszei minden ex libris gyűjteménynek.

Galambos

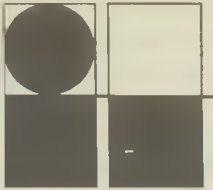
Irodalom: Csorba Gyula: A Művészház zsűrimentes tárlata és Biró Mihály kollektív kiállítása. A Jövendő 1911. 161-162. 1. - Várnai Dániel: Egy proletár művészről. Grafikai Szemle 1912. 136.1. - Spiegel Frigyes: Egy szocialista művész. Biró Mihály munkáihoz. Magyar Iparművészet 1913. 253-237. 1. - Biró Mihály plakátja. Magyar Iparművészet 1919. 24. 1. - Gábor Andor: Husz rajz Horthy-ról. Bécsi Magyar Ujság 1920. jul. 24. sz. - Biró Mihály: Horthy-albuma. Világosság 1920. 151. 1. - Berény Róbert: Biró Mihály. Szabad Művészet 1948. 244-245. 1. - Biró Mihály. Szabad Művészet 1948. 333. 1. - Galambos Ferenc: Képzőművészeti élet a bécsi magyar emigrációban 1919-1928. Bp. Akadémiai Kiadó. (Biró Mihályról: 9. 1.)

Biró Mihály klisényomata Pl/3

DÓZSA ÉVFORDULÓ

A Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Magyar Nemzeti Galéria kiállítását rendez a magyar parasztvezér születésének 500. évfordulója tiszteletére. Az augusztus 18.-án nyíló tárlaton a magyar grafikusok és szobrászok műveit állítják ki, melyet az erre az alkalomra meghirdetett pályázat anyagából és képzőművészeink régebbi Dózsa-ábrázolásaiból illetve az 1514-es parasztháborúval foglalkozó művekből válogatnak. A rendezők szándéka, hogy képzőművészeink méltó módon vegyék ki részüket a jubileumból, valószínűleg sikeres lesz, mert grafikusaink többször bizonyították már, hogy csak tartalmas ünneplést ismernek el, ezt művekben realizálják, és ebben a szándékukban a szobrászkollégák csak szövetségesek lehetnek. Gyűjtőinknek újra alkalmuk lesz a magyar grafika és ezen belül a kisgrafikával is foglalkozó művészek új alkotásaiban gyönyörködni. - A Dózsa évforduló alkalmából a Kisgrafika Barátok Körének is illő lett volna egy emléklap illetve "in memoriam" pályázatot hirdetni. Gondoltunk erre, de több sajnálatos esemény akadályozta a megvalósítást. Mindenesetre reméljük, hogy művészeink alkotófantáziáját nem befolyásolja e mulasztás és mégis születnek Dózsa emléklapok, a kisgrafika művelők is kivesszik részüket az ünneplésből. Ugy legyen!

14. INTERNATIONALE
EXLIBRIS-KONGRES
HELSINGÖR-DANMARK
24.-27. AUGUST 1972

A DÁNIAI KONGRESSZUS HÍREI

Mint azt már korábban közöltük, az eredeti terveknek megfelelően, a XIV. Nemzetközi Exlibris Kongresszust 1972. augusztus 24. és 27.-e között a dániai Helsingörben tartják. A Kisgrafika Barátok Körét a FISAE ülésén RÉTHY István titkár, Dr. ILLÉS S. László alelnök, és RÁKOCZY Ferenc fogják képviselni. Dr. SEMSEY Andor mint a FISAE alelnöke vesz részt a kongresszuson.

A kongresszus alkalmából megrendezendő nemzetközi exlibris kiállítás magyar anyagát elküldtük. A kiállításon kb. 30 magyar művész 300 lapja fog szerepelni. A kongresszus résztvevőinek szánt magyar ajándékmappa - 30 eredeti fa- ill. linómetszettel, már készül.

Az alábbiakban közöljük a kongresszus tervezett programját:

AUGUSZTUS 24 CSÜTÖRTÖK

10	óra	A delegációk ülése
14	"	Jelentkezés és szobafogalalás
16,30	"	A Kongresszus Ünnepélyes megnyitása
18,30	"	Vacsora, utána ismerkedés, csere.

AUGUSZTUS 25 PÉNTEK

10	óra	A Nemzetközi Exlibris Kiállítás megnyitása, a pályázatok eredményhirdetése
12	"	Ebéd
14	"	Hajót Svédországba, vagy a Louisiana Művészeti Múzeum megtekintése
18,30	"	Vacsora
20,30	"	Előadás, utána csere.

AUGUSZTUS 26 SZOMBAT

10	óra	A Kronborgi kastély megtekintése
12	"	Ebéd
14	"	Helsingör város megtekintése
20	"	Diszvacsora

AUGUSZTUS 27 VASÁRNAP

Délelőtt szabad program.		
12	óra	Ebéd
14	"	A szálloda elhagyása, utazás Koppenhágába, a város megtekintése.
19	"	Bucsu és a világhírű Tivoli megtekintése.

STETTNER BÉLA — ÉRDEMES MŰVÉSZ

Az április 4-i felszabadulási Unnepségek alkalmából a magyar kormány Stettner Béla Munkácsy-díjas grafikusművészt, a Kisgrafika Barátok Köre művészeti vezetőjét az "Érdemes művész" cím adományozásával tüntette ki.

A megtisztelő kitüntetés nagyon jókor érkezett. Mi, akik Stettner Béla művészi fejlődésének több mint tíz éve napról-napra tanúi vagyunk, tudjuk, hogy e kiváló alkotó a maga egyénien fanyar stílusával, emberközeli ábrázolásmódjával, a tematikájában is megnyilvánuló, belülről fakadó elkötelezettségével a mai magyar grafikusművészetnek olyan kiemelkedő egyénisége, akiben az érdem és a kitüntetés megérdemelten találkozott. De jókor jött a kitüntetés azért is, hogy a nemrég súlyos műtéten átesett és hosszú lábadozás elé néző művésznek erőt adjon a testi megpróbáltatások elviseléséhez, az ilyenkor majdnem mindig fellépő depressziós hangulat elhesegetéséhez, az emberekbe és az életbe vetett hit megerősítéséhez és az alkotómunka mielőbbi újrafelviteléhez, amelyet várnak a magyar grafika hazai és külföldi barátai.

Mint ahogyan a tűzben válik el az érc a salaktól, úgy a megpróbáltatásokban válik el az is, ki az igazi barát. Stettner Béla nehéz napjait pályatársak, gyűjtők, műbarátok népes hada kísérte és kíséri figyelemmel, aggódó szeretettel, segíteni kész akarással, bizonyítva, hogy Stettner Bélának sok barátja van.

Amikor Stettner Bélának a Kisgrafika Barátok Köre minden tagja nevében magas kitüntetéséhez őszinte szívvvel gratulálunk, kívánjuk azt is, hogy egészsége, alkotókedve mielőbb álljon helyre, mert az ötvenes évek végén megújodott magyar kisgrafika nemcsak egyik legjobb és legszorgalmasabb alkotóját, de fáradhatatlan szervezőjét is benne tiszteli. Adjon erőt mielőbbi teljes felépüléséhez az a tudat, hogy szükségünk van rá, mint művészre és emberre egyaránt.

G. F.

Andruskó Károly
linómetszete X3

HÍREK

Körünk titkára Réthy István 1971. december 12-én a zalaszentgróti Központi Művelődési Házban, 1972. márc. 31-én a jászberényi Járási Könyvtárban nyitotta meg a budapesti exlibris kongresszus anyagából rendezett kiállítást, majd 1971. december 20-án Cegléden a Művelődési Házban a holland Wim Zwiers rézmetsző művész munkáit ismertette diavetítéssel, míg 1972. február 2-án a zalaszentgróti Művelődési házban, majd márc. 31-én Jászberényben tartott diavetítéssel egybekötött előadást az exlibris történeti fejlődéséről.

A KBK ceglédi csoportja és a Forrás c.folyóirat szerkesztősége 1971. nov. 17.-én baráti találkozót szervezett az olvasók, gyűjtők, grafikusok és a folyóirat szerkesztősége közötti kapcsolat minél jobb kiépítése érdekében. A konferencia alkalmából a ceglédi ex libris művészek kamarakiállítást is szerveztek.

A Könyvtáros egyre több ex librist közöl. Az 1971. évi 10. szám Joó Margit, Andruskó Károly, Papp Iván, Kovács Gyula, Diskay Lenke, Richter Aladár, Trojan Marian József, Szilágyi Imre, Menyhárt József, Bor István, Kisterenyei Ervin és Fery Antal ex libriseit, illetve ex librisét reprodukálja.

Lew Beketow
linómetszete
X3/3

Az Exlibris Wereld 1971. évi 4. számában két magyar ex libris reprodukciója található. Az egyik Gross Arnold rézkarca J. Rhebergen, a másik Rákóczy Ferenc linómetszete Réthy István részére.

A Nordisk Exlibris Tidsskrift 1971. évi 3. száma két magyar kiadványt ismertet: Az egyik a Kisgrafika Értesítő 1971. évi áprilisi száma, a másik Galambos Ferenc: Drahos István ex libris művész c. munkája. A Nordisk Exlibris Tidsskrift 1971. évi 3. száma Andruskó Károly két színes, eredeti lemezről nyomott ex librisét /Ex libris Vagn Clemensen, ex libris H.C. Skov/ közli.

A Moszkvai Exlibris-gyűjtők Klubja 151. összejövetelén /1971/ Bordás Ferenc ex libris művészetéről German Ratner tartott előadást. A 12 oldalas meghívó Bordás Ferenc rövid életrajza és a rávonatkozó bibliográfia mellett nyolc illusztrációt is ad.

A L'Ex Libris Francaise 1971. évi 4-ik /104/-es száma ismerteti a Kisgrafika Értesítő 1970. decemberi és 1971. áprilisi számait és rövid beszámolót ad Vargáné Lengyel Zsuzsa Komádiban megrendezett ex libris kiállításáról, kiemelve, hogy a 34 művészt felvonultató kiállításon a franciákat D. Meyer és A. Legend képviselték.

Diskay Lenke

1. díjas fametszete X1

Ezuton is kérjük vidéki csoportjainkat és gyűjtőinket, hogy kiállítás-rendezési szándékukat a KÉPZŐ és IPAR-MŰVESZETI LEKTORÁTUSNAK jelentsék, és a rendelkezéseknek megfelelően - a kiállításra szánt anyag egyidejű bemutatásával - engedélyeztessék.

A Zalaszentgróti Központi Művelődési Ház ez év májusában KASS János kisgrafikáiból rendezett kiállítást. -

A KBK. ceglédi csoportjának rendezésében 1971. november 14.-én nyílt meg a ceglédi Fegyveres Erők Klubjában Meskó Anna és Póka György -elsősorban ex libriseket bemutató- kamarakiállítása.

A XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus alkalmából megrendezett Nemzetközi exlibris kiállítás magyar anyagát 1971. decemberében a Zalaszentgróti Művelődési Központban, 1972. áprilisában a Jászberényi Járási Könyvtárban és júniusban a Pápai Jókai Könyvtárban állítottuk ki. -

A Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat 50. jubileuma alkalmából bélyegkiállítás keretében bélyegművészek exlibriseit, valamint vegyipari témájú exlibriseket /közel félszáz lap 12 művésztől/ mutatott be ápr. 24.-én SEMSEY Andor. -

Balássy Zoltán
linómetszete X3

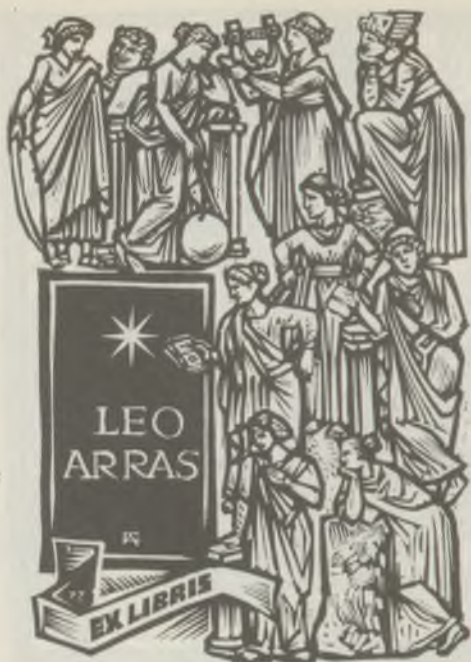
Az Első Balatoni Kisgrafikai Biennáléről Balogh Elemér számolt be a veszprémi Napló 1971. okt. 24.-i számában, a Népszavában pedig R.G. /Rideg Gábor/ emlékezett meg róla "A magyar kisgrafika otthonra talált" címmel.

A Somogyi - Könyvtári Híradó 1971. évi 3. számában Kakuszi Jánosné számolt be a budapesti XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszusról és a Szegedi Fiatalok Kisgrafikai Metszőklubjáról, öt illusztráció kíséretében.

Az " Ifjukommunista " 1971.évi 8-9. száma Kovács Gyula öt ex librisét közli.

A keszthelyi Első Balatoni Kisgrafikai Biennáléről a veszprémi Napló is megemlékezett 1971.évi okt. 5.-i számában.

A Veszprémi Megyei Múzeumi és Helytörténeti Tájékoztató 1971. évi 10. száma beszámol az első Balatoni Kisgrafikai Biennáléről, reprodukcióban közli Fery Antal harmadik díjat nyert ex librisét és Póka Györgynek a kiállításon szereplő egyik lapját, ugyanakkor tájékoztat a múzeum kisgrafikai gyűjteményének október havi 257 darabos gyarapodásáról is, amely Galambos Ferenc és Réthy István ajándékként jutott a múzeum tulajdonába.

Fery A.

Fery Antal fametszetei X2

A budapesti XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszust Carlos José Vieira és Semsey Andor ismertették az A Arte do Ex-Libris 1971 évi 55. számában.

A csehszlovák Zprávy 1971. évi 2. számában Karel Skála ismerteti "Az ex libris művészei" című kiadványunkat.

A "V Mire Knig" /A könyv világából/c. orosz folyóirat 1971. decemberi száma Bordás Ferenc kisgrafikai munkásságát ismerteti German Ratner tollából, négy illusztráció kíséretében.

A bukaresti A Hét 1971. évi 34. számában jelent meg Ónodi Sándor cikke, amely Gábor Dénes ex libris gyűjteményét ismerteti.

A romániai A Hét 1971. évi 41. számában jelent meg Gábor Dénes "Az ex libris-grafika" című írása, Deák Ferenc 2, Debreczeni László 1, Buday György 1 és Kós Károly 1 ex librisének felnagyított másával.

A szlovák ex libris egyesület 1971. novemberében Pozsonyban kiállítást rendezett "A szovjet irodalom ex libriseken" címmel.

Diskay Lenke - X1

Trojan Marian József - X3

A Gyöngyösi Képzőművészeti Kiállításon /1971/ Kisterenyei Ervin két linometszetű ex librise is szerepelt. A katalógus egyiknek a reprodukcióját is tartalmazza.

A Hajduszoboszlói Művelődési Központban 1971. november 21.-én nyílt meg a "Magyar és külföldi ex librisek" c. kiállítás, Vargáné Lengyel Zsuzsa komádi pedagógus magángyűjteményéből.

Vargáné Lengyel Zsuzsa magángyűjteményéből rendezett ex libris kiállítás Hajduszoboszló után Hajdúböszörményben is bemutatásra került /1971.dec.10-20./, a városi Művelődési Központban.

Trojan Marian ex librisei címmel az egeri Népujság 1971. okt. 8.-i száma Morvay aláírással a művész egeri kiállítását ismerteti egy illusztráció kíséretében.

Az egeri Népujság 1971. évi 3. számában moldvai aláírással cikk jelent meg "Ex libris" címmel, amely az ex libris rövid ismertetése mellett Ebergényi Tibor könyvtárigazgató szervező munkájáról, a KBK. egeri csoportjának megalakulásáról és kiállítási tervekről nyújt beszámolót.

Kopasz Márta megkapta Szeged város 1971. évi művészeti díját. A kitüntetéshez - ha későn is jött-sziből gratulálunk.

Bordás Ferenc fametszete X2

1971. november 14.-én nyílt meg a szegedi Móra Ferenc Múzeum képtárában Bordás Ferenc grafikai kiállítása. A szabad grafikák mellett 35 ex libris és kisgrafika is kiállításra került. A szép kiállítású katalógus négy kisgrafika reprodukcióját is adja.

Diskay Lenke Klaus Rödel részére készített ex librisét /X1+X3/ különmellékletként közli az A Arte do Ex-Libris 1971. évi 54. száma. Ugyanebben a számban Menyhárt József egy fametszetű ex librisének a reprodukciója is látható.

Láng Rudolf kosztümtervezőnek a margitszigeti Nagyszállóban megnyílt grafikai kiállításán /1971. okt./ ex librisek is szerepeltek; a kritika ezeket külön is kiemelte. Jó lenne a művészt tagjaink között tudni!

A "Könyv és Nevelés" 1971. évi 4-5. száma "Pécsi ex librisek" címmel ismerteti Takács Dezsőnek a pécsi általános iskolák könyvtárai részére készített ex libriseit. A folyóirat három ex librist is bemutat.

Menyhárt József
fametszete X2

Az AEB Circular 1971. októberében megjelent 1970. évi 39-40. számában Carlo Chiesa számol be a budapesti XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszusról.- Ugyanebben a számban a Kisgrafika Értesítő 1970. áprilisi és augusztusi számairól is részletes ismertetés olvasható.

Az "A Arte do Ex-Libris" 1971. évi 54. számában jelent meg angol és portugál nyelven Galambos Ferenc tanulmánya Nagy Arisztid ex libris művészetéről opus-listával, a művész fényképével, hét illusztráció kíséretében.

A huszonöt éves fennállását ünneplő holland ex libris egyesület jubileumi ex libris kiállítást rendezett G.J.Rhebergen hatvanezer lapot tartalmazó gyűjteményéből és zömmel a legutóbbi husz év termését vitte a nagyközönség elé. A bemutatott 450 lap 40 tablón nyert elhelyezést. - A magyar anyagot tartalmazó 29. és 30. sz. tablók összetételét nem ismerjük ugyan, de az Exlibris Weverld 1971. évi 3. száma, amely a kiállítást is ismerteti, elsősorban Drahos István tevékenységét emeli ki és az illusztrációk között is Drahos egyik ex librise szerepel.

Kóhegyi Gyula
linómetszete X3

A Szegedi Nemzeti Színház műsorfüzetében/Arbuzov: Az Arbát meséi/ olvastuk: "A színház felujítja azt a régi szép szokását, hogy a szegedi költőknek a műsorfüzet lapjaiban helyt adjon. De helyet kapnak a képzőművészek is, akiknek műveit mindig örömmel közöljük, ezzel is igazolva Oscar Wilde mondatát: ...a színház az összes művészetek találkozóhelye." Dicséretes és követésreméltó példa! A kérdéses műsorfüzet egyébként Kopasz Márta két linómetszetét közli.

A KBK. pécsi csoportja december havi találkozójáról a Dunántúli Napló is hírt adott 1971.dec.29-i számában.

Nagy László ceglédi grafikus ex libriseit 1971. októberében mutatta be a KPVDSZ kulturális napok keretében a ceglédi Kossuth Étterem pálmakertjében.

Takács Dezsőnek a pécsi általános iskolák könyvtárai részére készített ex libriseit, ezek kiállítását és az azokból összeállított mappát ismerteti Iglói Zoltánné a Rajztanítás 1971. évi 4. számában.

A Mohácsi Könyvtárban Szentesi Flórián által rendezett ex libris kiállítást Müller Géza ismertette a Dunántúli Napló 1971. évi okt.3.-i számában. - A beszámolóhoz egy ex libris / Kertes - Kollmann Jenő/ reprodukciója járul.

Kovács Gyula linómetszete X3

Nagy Árpád Dániel fametszete X1

A Hobby 1971. decemberében megjelent 7. száma közli Udvardi György "Ex libris kuriózumok" című írását. A több oldalra rugó illusztrációs anyag híres emberek ex libriseit és filatelista vonatkozású ex libriseket mutat be Réthy István gyűjteményéből.

A Magyar Televízió 1971. okt. 2.-án megismételte "Exlibrisgyűjtők" c. adását. A Magyar Hírlap X. 3.-i számában megjelent tv kritika nagy elismeréssel emlékezett meg az adásról.

A Magyar Könyvszemle 1971. évi 2-3. számában jelent meg Galambos Ferenc írása "A budapesti XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszus" címmel. A beszámolóból különlenyomat is készült.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtári Híradó című házi folyóirata 1971. évi 4. számában "Joó Margit ex libris tárlata" címmel 14 ex libris reprodukcióját közli. Ismét egy új név a magyar ex libris művészetben!

A "Könyvtáros" 1971. évi 10. száma közli Galambos Ferenc "A közművelődési könyvtárak és az ex libris" című írását. A cikkel kapcsolatban hét könyvtári ex libris reprodukciója is megjelent.

Albert Kapr: Könyvtermelés - könyvművészet című könyve /Budapest 1971, Műszaki Könyvkiadó/külön fejezetben foglalkozik az ex librisrel is. Az illusztrációk között, sajnos, magyar nem található.

Diskay Lenke fametszete XI

A romániai Könyvtári Szemle 1971. évi 1. számában Gábor Dénes számolt be a budapesti XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszusról és annak romániai résztvevőiről. A folyóirat első és második számát egyébként - ugyancsak Gábor Dénes jóvoltából - számos magyar és külföldi ex libris /Goljakovszkij, H.Ott, Gy. Szabó Béla, Vecserka Zsolt, Kalasnyikov, Fery Antal, Kozlovskij, Upitis, N.Ott, Andruskó, Kravcov, Stettner Béla, Németh Nándor, Deák Ferenc, Rusek, Gaudaen, Buday György, Diskay Lenke, R.Kajlo, Kertes-Kollmann Jenő/ reprodukciója díszíti.

Nagy László ceglédi grafikusművész kiállítását /ex librisek és szabad grafikák/ 1971. nov. 24-én nyílt meg Gyulán a Jókai Művelődési Házban. A kiállítás 1971. dec. 15-ig volt megtekinthető.

Nagy László gyulai ex libris kiállításáról a Ceglédi Hírlap 1971. november 20.-i száma, Meskó Anna és Póka György ceglédi ex libris kiállításáról a Ceglédi Hírlap 1971. november 11.-i és 19.-i száma emlékezett meg.

A romániai Könyvtári Szemle 1971. évi 3. számában Könyvjegy-művészek címmel új rovat indult, melynek első írásaként Gábor Dénes Gy. Szabó Bélát mutatja be. A cikket oeuvre-lista kíséri. Ugyanebben a számban Olvashatjuk Gábor Dénes recenzióját Galambos Ferenc Dániában megjelent "Bibliografi over ungarsk ex libris literatur" c. munkájáról. A számban sok ex libris reprodukció is található: Roskals, Gy. Szabó Béla /8 db/, Gaudaen, Fred Micos /2 db/, Vecserka, Balaniené, Gelabert, Henry Matisse /1/, Buday György, Moskál Tibor, Upitis, Németh Nándor és G. Malakov munkáiból.

A Revista Bibliotecilor /Bukarest/ 1971. évi 9. számában Gábor Dénes ad beszámolót a budapesti kongresszusról "Marginalii la al XIII-lea congres international de ex libris" címmel.

**A CSALÁDI
ÉLETBEN.**

**Dr. ILLYÉS
S. LA SZLÓ'**

**A K.B.K.
ALELNÖKE
ELŐADASA**

**SOK EREDETI
LAP.**

**BEMUTÁTA-
SA'VAL**

**FÉSZEK
KLUB**

1972. MÁJUS 3. 19 ÓRA

Fery Antal
fametszete X2

KÖZLEMÉNYEK

Klubnapunkat minden hó első szerdáján du. 6 órakor tartjuk a Fészek-Művész Klubban, a II. emeleti gobelin teremben.- Külön meghívót nem küldünk s így sziveskedjenek a minden hó első szerdáját előjegyzésbe venni.-

Közöljük, hogy az 1972. évi KBK Értesítőt azon tagjainknak, akik az 1971. vagy előbbi évi tagdíj hátralékban vannak, nem tudjuk küldeni.- Kiadványainkat csak akkor tudjuk mi is megjelentetni, ha tagjaink tagdíj fizetési kötelezettségüknek eleget tesznek.-

Az 1972. évre szóló tagdíjat már új csekkszámlán kell befizetni, mivel átutalási csekkünk megváltozik.- Ha tehát valakinek a régi négy részes csekk van birtokában, azt ne használja.- Akik tagdíj hátralékban vannak, azok részére új csekklapot mellékelünk tagdíj hátralékuk feltüntetésével.

Kérjük tagjainkat, hogy lakásváltozás esetén új címüket titkárunkkal közölni sziveskedjenek, mert különben a régi címre küldött és elkalodott KBK Értesítőt pótolni nem tudjuk.-

KIADVÁNYAINKBÓL A KÖVETKEZŐ MAPPÁK ÉS KÖNYVEK KAPHATÓK:

Lipcsei kongresszusi mappa, 10 fa- és linómetszettel	20,-- Ft
Hamburgi kongresszusi mappa, 10 fa- és linómetszettel	20,-- Ft
1967. évi budapesti Baráti Találkozó és kiállítás katalógusa	5,-- Ft
Ugyanezen Baráti Találkozó mappája 20 fa- és linómetszettel	40,-- Ft
Comoi kongresszusi mappa 20 fa- és linómetszettel	40,-- Ft
KBK 10 éves Jubileumi Évkönyve, lenvászonykötésben, 168 oldal terjedelemben, 55 illusztrációval.- Ismerteti a második világháború után exlibrist művelő művészek munkásságait, több esetben opus-listáit.	80,-- Ft
A XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus és Kiállítás alkalmából kiadott magyar kongresszusi mappa, 37 fa- és linómetszettel	87,-- Ft
Szintén a Kongresszus alkalmából jelent meg az Exlibris Művészei /FISAE/ sorozat II.kötete, mely 11 külföldi és 3 magyar művész, összesen 136 alkotását tartalmazza nagyrészt eredeti dúcokról készült nyomatok formájában, 185 oldal terjedelemben.- Már csak néhány példány áll rendelkezésre.	142,50 Ft

Fenti kiadványok megrendelhetők az összeg EGYIDEJŰ BEKÜLDÉSÉVEL titkárunk címén.- VIDÉKIEKNEK 6,- Ft POSTAKÖLTSÉGET SZÁMITUNK FEL.

A KBK Értesítő 1962-1967. számait korábban 100 példányban bekötve kiadtuk, melyet főként muzeumok és könyvtárak vásároltak meg.-

Az 1968-1971. években megjelent füzeteket /440 oldal-tól 912 oldalig/ 100 példányban ismét bekötve bocsátjuk tagjaink és könyvtárak rendelkezésére.- Kérjük azon tagjainkat, akik az Értesítő II. kötetére igényt tartanak, titkárunknak bejelenteni sziveskedjenek, mert a kis példányszámra tekintettel csak ebben az esetben tudjuk részükre a kötetet rendelkezésükre bocsátani.- A könyv ára előreláthatólag 100,- Ft lesz.

KÖNYVESPOLC

RÁKÓCZY FERENC: METSZETEI II. Budapest 1966, Szerző. 8°, 20 t. mappában.

Rákóczy Ferenc metszeteinek első mappáját (1964) már ismertettük lapunk hasábjain. A második Rákóczy-mappa, amely a hamburgi kongresszusra készült (1966), husz metszetet tartalmaz s rajtuk keresztül lemérhető az a komoly és örvendetes fejlődés, amit a fiatal művész két év alatt elért.

A mappa metszeteinek legnagyobb része linometszet, méghozzá két- vagy három színben. A színek iránti vonzódás egy grafikust könnyen a vonal uralmának feladására csábíthat, Rákóczy Ferencnél azonban az nem következett be. A szín nála nem festői törekvéseket revellál, hanem csak a vonal kiemelésére szolgál s a lírikus lelkületű művész hangulati és érzelmi telítettségének a hőmérője. Leginkább a Rákóczy Károly részére készített, soproni utcaképet ábrázoló lapja tanúsítja ezt. Korrekt kompozíció, jó metszőtechnika uralkodik a tarnóvi templomot ábrázoló karácsonyi lapon ugyanugy, mint a krakkói Mária-templomot bemutató grafikán; a feliratnak a templom körül gótikus ívben való elhelyezése nem csak szerencsés ötlet, de arra is mutat, hogy Rákóczy Ferenc újabb lapjain megtanulta a feliratot a képi ábrázolás szerves részévé tenni s betűtípusaiban a lap mondanivalójához igazítani. Ötletesség szempontjából a Réthy István részére készült exlibris (op. 89.) viszi el a pálmát; a lap keresetlen bája, gyengéd humora egyszerűségében is erőt is érett művészetet ad. A mappa legjobb lapja a Paul Pfister részére készített, középkori függőpecsétet ábrázoló exlibris, a gondos metszőtechnika, a színek megfelelő kiválasztása, a pecséten levő figura elmosódott felvázolása bármely neves művésznek is becsületére válna. A másik Paul Pfister-féle lap magyar kulacsával grafikailag becsületos munka ugyan és tulajdonosának biztosan kedves kuriózum, azonban a magyarkodás emberi és művészi veszélyeire utal. A "Blahó István könyve" (op. 92.) textilt utánzó alapjával, egyszerű motívumaival is a szellemes, jól összefogott és kivitelezett exlibris mintaképe. Fokozottabb önkritika mellett azonban a mappa egy-két lapja biztosan kimaradt volna! A legnagyobb művészek sem alkotnak mindig remekműveket s egy éveket átfogó válogatásnak csak kifogástalan lapokat szabadna tartalmaznia. A második Rákóczy-mappa a megtett ut egyenletes fejlődését bizonyítja s a már elért eredmények mellett nagyon biztató a jövő fejlődés szempontjából is.

WYSTAWA SZKICIE WEGIERSKIE. Warszawa 1966. Wegierski Instytut Kultury. 8°, 20 l.

A Varsói Magyar Kulturintézet négy, Magyarországon járt lengyel grafikusművész: Jerzy Cieslak, Ryszard Muszynski, Stefan Pagowski és Donald Solo magyar tájakat és városokat bemutató grafikáiból rendezett kiállítást. A kiállítás katalógusa izelítőt ad azokból az élményekből, amelyben a négy művésznak hazánkban része volt. Jerzy Cieslak Veszprémet, Csopakot, és a Balaton környékét mutatja be tusrájzaiban és akvarelljeiben; munkái romantikus szemléletű, lírikus telítettségű alkotások, amelyek sokat átmentettek a magyar nyár tüzeiből és fényeiből. Ryszard Muszynskit főleg Budapest ihlette meg, dedebreceni benyomásait is művészi eszközökkel adja vissza. Stefan Pagowski linometszeteiben Pécs, Budapest, Miskolc, Győr városrészelei jelentkeznek, realista valóságban, kissé sommázó előadásmódban. Donald Solo Budapesten és Pécsen járt; tusrájzai arra engednek következtetni, hogy otthon érezte magát s meg tudta fogni a táj sajátos hangulatát. A négy művész közül Stefan Pagowski az exlibrisnek is hivatott művelője; kellemes meglepetés lenne, ha magyarországi élményei egyszer itt is jelentkeznének.

ASSOCIACION DE EXLIBRISTAS DE BARCELONA. CIRCULAR 1967, 1968. Barcelona, 1969. Nagy 8°, 153-200., 201-248. 1.

Ugy látszik, hogy a spanyol ex libris egyesület nem daskalkodik földi javakban (akár csak a többi európai ex libris egyesület), mert 1967. és 1968. évi évkönyveik egyszerre és csak 1969-ben láthattak napvilágot. A késésért azonban bőven kárpótol a két évkönyv művészi kiállítása, gazdag tartalma és bőséges illusztrációs anyaga, amely az évkönyveket az európai ex libris folyóiratok között is a legelső közé emeli.

Az 1967 évi évkönyv nagyobb tanulmányai közül Rafael Amigo i Rituart "El ex libris marítimo" c. tanulmányát kell megemlítenünk, amely a spanyol egyesület 1966-ban megrendezett pályázatának anyaga alapján számol be e (főleg nekünk, szárazföldi népeknek) hallatlanul izgalmas téma ex libris-alkalmazásáról, új formanyelvéről és szimbolikájáról, elsősorban spanyol (Frank Alpresa, Joan Estiarte, Elfi Osiander, Ollé Pinell stb.) valamint olasz példák alapján. Antoni Ollé Pinell José Obiols y Palau (1894-1967) spanyol grafikus pályaképét válaszolja fel, aki ex libris-sel is foglalkozott és stílusa Hermann Huffert stílusához áll közel. Be kell vallanunk, hogy e kiváló művésznak sem nevét, sem alkotásait nem ismertük eddig. Oriol M. Divi "Montserrat en el exlibris" c. írásában azokat az ex libriseket veszi számba, amelyeket Montserrat sajátos légköre ihletett. Montserrat körülbelül ugyanaz a spanyol művészeknek, mint az olaszoknak Assisi, a lengyeleknek Czestochowa; nagy múltja, sajátos légköre ma is kimeríthetetlen ihletforrás. J. Maisons "Exlibris y colleccionismos" című eszme-futtatása az ex libris gyűjtésről közöl részben közhelyszerű, részben új gondolatokat. Pepita Pallé André Herry (1899-1967) életét és működését ismertető írása méltóképpen parentálja el a kiváló francia exlibrisgyűjtőt, az AFCEL volt elnökét, akinek Paul Pfister mellett a legtöbbet köszönhet

a XX. századi francia exlibris-kultúra. Antonio Pach Luis Enriquez de Navarra-portréja Európa-szerte jól ismert ex libris művészt mutat be, aki kb. 70, főleg rézkarctechikájú ex librisével méltón szerepel a mai spanyol ex libris művészet élvonalában. A kisebb közlemények a spanyol és nemzetközi ex libris élet nevezetesebb eseményeiről számolnak be, az irodalmi rovat pedig a közelmúlt exlibris-könyveit és folyóiratait (köztük a Kisgrafika Értesítő 1967. évi három számát is!) ismerteti.

A spanyol évkönyv 1968 évi kötete szintén érdekes olvasnivalókat kínál. Antonio Pach a Szovjetunió mai ex libris művészeit ismerteti (Lanszere, Okas, Upitis, Ivenszkij, Goljakovszkij, Favorszki, Juhansoo, Kaljo, Kisaraukas stb.) jó anyagismerettel és meglepő tárgyilagossággal. A comoi kongresszusról szóló részletes beszámoló (ugyancsak Antonio Pach írása) a kongresszus magyar vonatkozásaira is kitér és Diskay Lenke egyik ex librisének (Dott. G. G. Brenna) reprodukcióját is közli. Manuel Bassa "Amigos y Maestros" című tanulmánya két nemrég elhunyt spanyol művészről: Jaume Marcadóról és J. Antótól emlékezik meg. Ugyancsak Antonio Pach számol be az AEB 1968 évi tevékenységéről, valamint 1951 óta meghirdetett pályázatairól. Az irodalmi rovatban a Kisgrafika Értesítő 1968 évi három számát majd egy teljes oldal ismerteti; kár, hogy a többi magyar kiadvány nem jutott el spanyol gyűjtőtársainkhoz! Egyébként mindkét évkönyv műnyomó papíron, gondos tipográfiával, a korszerű nyomda-művészet teljes felhasználásával készült és bőséges szövegek közötti képanyaga mellett különmellékletek is gazdagítják. A tartalmilag és formailag egyaránt értékes évkönyveket minden ex libris gyűjtő boldogan helyezheti könyvespolcára!

KNITSNIJE ZNAKI 161 HUDOZNIKA SZOVJETSZKOGO SZOJUZA. Katalógus visztavki. Kemerovo, 1966. 16°, 15 /3/ 1., 8 t.

A kemerovói, 1966-ban megrendezett exlibris-kiállítás azzal, hogy 161 szovjet művésztől 567 exlibrist mutatott be, lényegében a szovjet exlibris-művészet teljes területét átfogta. A kiállító művészek között a soknemzetiségű Szovjetunió minden népének exlibris-művészetét megtalálhatjuk, az oroszoktól kezdve az észteken keresztül az örményekig. Természetesen, mint minden ilyen, sok művészt felvonultató kiállításon sok a részünkre új és ismeretlen név, amelyeket azonban a szovjet exlibris gyűjtőinek hasznos lesz megjegyezni. Kár, hogy a katalógus lapleírásokat nem közöl, csak a művész nevét, működési helyét és a kiállított exlibrisei számát tünteti fel. Igaz, hogy a részletes lapleírások a katalógust alaposan felduzzasztották volna, és a többletmunka megérte volna a fáradságot, mert azok is tanulmányozhatták volna az anyagot, akiknek a kiállítás megtekintése nem állt módjában. A katalógus nyolc műmelléklete nagyszerű lapok mellett (Sz. Gebus-Baraneckaja, K. Kozlovskij, A. Jupatov) gyenge alkotásokat is ad s ez következtetni enged a kiállítás egészének vegyes színvonalára. Ily nagy tömegű művész felvonultatása csak egyetlen összbemutató adhat s az a véleményünk, hogy kevesebb lényegesen több lett volna!

FOGEDGAARD, HELMER - KÖHLER, JOHNNY: EXLIBRIS I FARVER. 9. SAMLING. Rudköbing 1967, Privattryk. Kis 8°, 26 /2/ 1. (100 számozott példány.)

Immár kilencedszer vettük kézhez a két kiváló dán exlibrisgyűjtő és szakíró könyvecskéjét, amely az év legszebb színes metszetű exlibriseit köti csokorba. Az 1967. évi gyűjtemény Lev Beketov, Christian Blaesbjerg, Hans Michel Bungter, Richard Kaljo, Emil Kotrba, Yutaka Okubo, Herbert Ott és Richard Preusse 1-1, valamint Jaroslav Vodrázka 2 színes metszetét mutatja be. Hét ország kilenc művésztől tíz lapot kapunk s ha a kötet összeállításán vitatkozni is lehetne, a közölt lapok nagyon kis kivételtől eltekintve megérdemlik, hogy egy ilyen gyűjteményben helyet foglaljanak. Lev Beketov négy színnyomatu linometszete (arab felirata ne tévesszen meg senkit: Helmer Fogedgaard részére készült) témában, kompozícióban, színeiben egyaránt hamisítatlan keleti levegőt áraszt. Christian Blaesbjerg lapja, mint a dán exlibrisművészek legtöbbszörének az alkotása, konzervatív és sematikus egyszerű. Hans Michael Bungter színes fametszete a századelő rossz emléke, színes klisényomatainak a világát idézi fel. Richard Kaljo kétszínnyomatu fametszetében a kitűnő képi megoldás a szín és vonal remek harmóniájával együtt jelentkezik. Emil Kotrba fa- és linometszetű, kétszínnyomatu lapja egyszerű, modern, kifejező és művészi. Yutaka Okubo többszínnyomatu fametszete a japán színes fametszet legszebb hagyományait kelti életre - modern felfogásban. Herbert Ott többszínnyomatu fametszete a művész közismert erényeit tükrözi, aktjának ritkító testszíne azonban a művészi hatást erősen lerontja. Richard Preusse kalligrafikus, kétszínnyomatu exlibrise jól mutatja, hogy a kalligrafikus exlibris, mint kifejezési forma jó művész kezén még mindig tud újat nyújtani. Jaroslav Vodrázka Krupka-exlibrise (színes litográfia) egyike a művész legjobb munkáinak, amelyet ismerünk, G. M. részére készített linometszete azonban úgy kompozíció, mint grafikai megoldás szempontjából semmitmondó, tucatalakítás. A kis füzet nyomdai kiállítása semmi kívánivalót sem hagy maga után. A szerzők bevezetése talpraesett, a képaláírások pedig az alkotó művészekről megadják a legszükségesebb tudnivalókat.

A SZOVJET EX LIBRIS 1917 - 1967. Leíró katalógus. Budapest 1967, Országos Széchényi Könyvtár. 8°, 55 /1/ 1., 2 mell.

Az Országos Széchényi Könyvtár szovjet ex libris kiállításáról már beszámoltunk lapunk hasábjain s ezuttal a kiállítás katalógusát kívánjuk tüzete-
sebben szemügyre venni. A katalógust Sz. G. Ivenszkij, a vologdai képtár igazgatója (aki a kiállítás anyagát is összeállította, majd az Országos Széchényi Könyvtárnak ajánlkozta) és Bélley Pál állították össze. Nyugodtan mondhatjuk, hogy kifogástalan munkát végeztek s a katalógus mintaképpül szolgálhat minden hasonló kiadványnak. A kiállító művészek felsorolása betűrendben történt s ezen belül a kiállított lapok a tulajdonosok betűrendjében követik egymást, a technika és a lapméret megadásával. Minden művésznél rövid életrajzot is kapunk s minden művésztől egy-egy reprodukciót is közöl a katalógus.

Függelékül megkapjuk a grafikai technikák nemzetközi rövidítéseinek a jegyzékét éppen úgy, mint a kiállított lapok tulajdonosainak névsorát, feltüntetve azt is, hogy a lap tulajdonosának mi a foglalkozása. Érdekes ujtítás ez s an-nál inkább figyelemreméltó, mert betekintést enged az egyre jobban gazdago-dó szovjet exlibris-életbe; az exlibrisek tulajdonosai között egyetemi taná-rok, tudósok, írók mellett munkásokat is szép számmal találhatunk. (Nota be-ne : az exlibrisekkel kapcsolatban művészettörténeti szempontból a grafikus, de művelődéstörténeti szempontból a lap tulajdonosa a fontos; éppen ezért pl. a New York Public Library Prints Division-ja exlibris gyűjteményével kapcsolat-ban kettős katalógust készít: egyet a művész, egyet a lap tulajdonosának fel-tüntetésével). A magyar vonatkozást Konstantin Kozlovskij Galambos Ferenc részére készített fametszetű lapja, Vagyim Frolov Drahos István részére készi-tett és Kertész Dénes részére készített fametszetű exlibrise, valamint Sz. G. Ivenszkijnek Kertész Dénes részére készített fametszetű lapja képviselte. Érde-mes lett volna a szovjet művészek magyar gyűjtők részére készített minden lap-ját (Sz. G. Ivenszkij, Jevgenij Goljakovskij, Peteris Uptis, Ewald Okas Gala, bos Ferenc részére, Anatolij Kalasnikov Kertész Dénes részére, R. Ko-pilov Réthy István részére készítették igen művészi lapokat!) kiállítani. A szov-jet exlibris művészi színvonalának állandó emelkedését, egyre fokozódó nép-szerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a szovjet exlibris-művészek egyre több, nagy, ismert nyugati exlibrisgyűjtő részére készítenek la-pokat; kis mértékben a budapesti kiállítás is példázza ezt. A kiállítás katalógu-sa, egyrészt az Országos Széchényi Könyvtár reputációja, másrészt a kiál-lítás megrendezésének indokát képező, A Szovjetunió ötven éves jubileumának Unnepségei miatt érdemes lett volna nem xerox sokszorosításban, hanem nyom-tatott formában megjelentetni. De ne legyünk maximalisták: a katalógus a szov-jet exlibris gyűjtőinek így is hasznos kézikönyvül szolgál. Sajnálatos viszont, hogy napisajtónk és folyóirataink az egy Művészet kivételével a kiállítást neg-ligálták; a kiállításba fektetett munka és maga a kiállított anyag sokkal töb-bet érdemes volna!

STETTNER BÉLA EX LIBRIS KIÁLLÍTÁSA 1969 NOVEMBER. (Katalógus. A kiál-lítást rendezte és a katalógust összeállította Bélley Pál.)

Budapest 1969, Országos Széchényi Könyvtár. 8°, 16 1.

Az Országos Széchényi Könyvtár tizedik ex libris kiállítása Stettner Bé-la ex libriseit és kisgrafikáit mutatta be, a kiállításnak pedig szépen kivitelezett katalógussal állított emléket, amelynek címlapját a művész tervezte s ugyan ő végezte a tördelést is. Stettner Béla 1958 óta foglalkozik ex libris művészettel és tíz évi munkásságának terméke 195 lap, amely ha mennyiségi-leg nem is vetekedhet az idősebb ex libris művészek (Drahos István, Fery Antal stb.) ezirányú tevékenységével, sajátos stílusával, lapjainak humanistapoli-tikus tartalmával, szinte páratlanul álló finom linometsző-technikájával (amely már-már a rézkarc vonalínomságaival vetekszik) új szint hozott a mai magyar ex libris művészetbe. Alakos kompozíciói mellett (melyeken - akárcsak szabad

VISZTAVKA PROIZVEDENII ASSZOCIACII GRAFIKOV VENETO-VENECIJA.
(Katalog.) Moszkva 1969, Szozuz HudozsNIKov SZSZSZR. 8°, 42 l.

Velence, akárcsak a múltban, napjainkban is jelentős szerepet játszik Olaszország művészeti életében s így érthető az a nagy érdeklődés, amely a velencei grafikusok 1969. évi moszkvai bemutatkozását kísérte. Anélkül, hogy neveket sorolnánk fel, a kiállítás katalógusából megállapíthatjuk, hogy minden műfaj, technika és stílusrányzat méltóképpen képviselte magát s az illusztrációk révén arról is meggyőződhattünk, hogy a mai velencei grafika méltó nagy elődeihez. Amiért e kiállításról megemlékezünk, az az, hogy úgy a kiállított anyagban, mint az illusztrációk között ex librisekkel is találkozhatunk (Lea Botteri, Remo Wolf stb.) – bizonyítván, hogy az ex libris a grafika minden seregszemélelén méltóképpen vesz részt és megállja a helyét.

INCISIONE DI LEA GYARMATI. (Catalogo). Trento 1969, Centro Culturale "Fratelli Bronzetti". 16°, 14 l., 6 t.

Lea Gyarmati, akinek grafikai munkásságát a Kisgrafika Értesítő nemrég mutatta be, rézkarvainak és illusztrációinak egy sorozatát Trentóban bocsájtotta a közönség elé. A kiállítás kis katalógusához a Trentóban élő kitűnő olasz ex libris művész, Remo Wolf irt a művész "lirai absztrakciójára érzékenyen reagáló, elemző bevezetést, amely a művész sajátos világképét éppen úgy megvilágítja, mint karctechikájának felsejlő finomságait s a fekete különböző árnyalatainak lirai-drámai jelentőségét. A kiállításon nyolc ex libris is szerepelt, tanúságot téve arról, hogy a művész ezirányú érdeklődése nem csak alkalomszerű kirándulás volt és az olasz grafikusművészet e téren is sokat várhat még tőle.

GRMELOVA, ANNA: P. F. 1968. (Olomouc) 1967. Szerző. Kis 4°, 12 t. mappában.

Az 1968. évi újévi laptermés nem nagyon gazdag és nem nagyon ötletes áradatából úgy művészi színvonal, mint szellemes grafikai megfogalmazás szempontjából messzire kiemelkedik Anna Grmelova, a nagyszerű cseh grafikusnő újévi lapsorozata, amelyben 12 lapon az év 12 hónapját metszette fába. Az egyes lapok alatt aranynyomással a zodiakus megfelelő jegye található. A hónapok grafikus ábrázolása a nyomdászat bölcsőkorából származó kalendáriumok fametszetű, hónapábrázoló fejléceitől napjainkig hosszú ut vezet s az ember joggal hihetné, hogy itt már nem igen lehet újat adni. Anna Grmelova azonban bebizonyította, hogy lehet! A zodiakus jegyeinek megfelelő, de a megszokott szimbolumokat újraértelmező, vagy új szimbolumokat teremtő művészi gantázia nagyszerű metszőtechnikával, kiegyensúlyozott térkitöltéssel, nyugtalan vonalritmussal és fanyar humorral párosul, melyek eredménye egy olyan kis grafikai remek, amely mint drága ékszerdoboz minden grafikabarát féltve őrzött ritkasága lesz. És ez az új ut, amelyben át az újévi lapok egyre szaporodó, de egyre jobban elszűrődő tömegéből e kedves műfaj hitele visszaszerzéséhez és megújulásához el lehet és el kell jutni.

Galambos Ferenc

RÉSUMÉ

Au p.1. B.STETTNER annonce dans son avant-propos, que le périodique de notre Cercle commence son onzième année avec un format plus grand, avec des caractères plus lisibles et avec un nouveau titre: "KISGRAFIKA" (Petit Graphique) Nous voulons élargir le cercle de nos collaborateurs aussi. Le redacteur sera à l'avenir aussi F.Galambos. F.Galambos commente le 75. anniversaire du docteur G.MANTERO. (p.2.) Il a fini ses études au Polytechnique de Milan comme architecte. Il se regarde comme collectionneur d'exlibris depuis 1932. Le docteur Mantero est le fondateur de la société italienne d'exlibris Bianco e Nero et l'initiateur de congrès internationaux d'exlibris. Une liste de ses oeuvres écrites sur les questions exlibrisologiques suit l'article. - C'est aussi F.Galambos, qui présente Károly REICH, artiste graphique hongrois. Il est né à Balatonszemes le 7 août 1922, d'une famille ouvrière. Il a commencé à dessiner comme arrangeur des étalages. Ses études artistiques ont été commencés à l'École Supérieure des Arts Décoratifs en 1942, où Jenő HARANGHY, Gy.KONECSNI et autres ont été ses maîtres. Bien qu'artiste graphique, les couleurs ne sont pas étrangères pour lui. Il est en premier lieu illustrateur des livres, entre autres plusieurs pour des enfants. Il expose ses oeuvres depuis 1950. Le nombre de ses exlibris n'est pas grand, bien que ses qualités le prédestinent pour ce terrain. Une curiosité des exlibris hongrois est le projet d'exlibris exécuté par Vilmos ABANOVÁK, (1894-1941), présenté au p.15. Le dessin est expressément antimilitariste. Mihály BIRÓ (1886-1948), de qui lisons l'article au pp.17-20, fonctionnait aux diverses terrains de l'art. Il était un artiste socialiste et pendant la République Hongroise des Conseils en 1919 il a exécuté un grand nombre des affiches politiques. Il devait émigrer et il pouvait rentrer seulement en 1945. L'article est suivi avec la liste des exlibris connus de M.Biró. - Cette année est le 500. anniversaire de György DÓZSA, chef de la révolution des paysans en Hongrie en 1514. Une exposition sera organisée en son honneur, où des oeuvres graphiques seront aussi présentées. (p.21.) - Au p.23. lisons une information satisfaisante: Béla STETTNER, chef artistique de notre Cercle, a reçu le 4. avril 1972. le titre "Artiste méritoire de la République Populaire Hongroise." Tous ses amis et amateurs de son art souhaitent pour lui en plus de ce titre une bonne santé. Le statistique concernant l'effectif de nos membres nous informe que ce numéro a dépassé le 300, dont 76 des artistes. (p.24) Une triste nouvelle: Jenő REISINGER, un de nos membres des plus actifs est mort le 21. décembre 1971. Des nouvelles diverses donnent un tableau de la vie d'exlibris en Hongrie, des

expositions, conférences, etc. On énumère les articles parus dans les périodiques étrangers présentant nos artistes et les événements de notre vie d'exlibris. Les oeuvres recensées sont les suivantes: Gravures de Ferenc RÁKÓCZY, série II. Budapest, 1966, tirage privé. Cette cartelle contient 20 gravures de l'artiste autodidacte. - Graphiques de 4 artistes polonais, commémorant leur séjour en Hongrie (Varsovie, 1966.) - Les annuaires de A.E.B. des années 1967 et 1968. sont parus en 1969. à Barcelona. Exposition des artistes soviétiques d'exlibris à Kemerovo, 1966. 161 artistes ont présenté selon le catalogue ses 567 exlibris. - Fogedgaard-Köhler: Exlibris en couleurs, série 9. Rudköbing 1967. L'ex libris soviétique, catalogue de l'exposition organisée dans la Bibliothèque Nationale Széchenyi à Budapest, 1967. - Exposition d'exlibris de Béla STETTNER, catalogue, Budapest 1969. - Exposition internationale d'exlibris avec thèmes de musique, Catalogue (Poznan, 1967). - K.Andruskó: La vigne et le vin. 26 exlibris, Senta, 1969 (Yougoslavie). - Gravures de Lea Gyarmati (Trento, 1969.) - A.Grmelová: P. F. 1968 (Olomouc, 12 gravures.)

Megjelent 500 példányban, 3 (A/5) iv terjedelemben.
720207 DATORG Nyomda - Felelős vezető: Szabó György

CSERELISTA (Folytatás)

LAKATOS Zoltán

Pécs,
János Pannonius u 7

LEHMANN Antal

Pécs,
Tolbuchin ut 172

LEVESZY Erzsébet

Budapest, II.
Julia u 2/c

LIPPÓCZY Norbert

Tarnow, Nowy Swiat 52
Lengyelország

MACZELKA Tibor

Cegléd, Géza u 1

Dr. MÁTYÁS Vilmos

Sopron, Fenyő tér 1

MOLDVAY Győző

Eger, Népujság

Dr. MOLNÁR Imre

Szeged, Háló u 3

MOTTL-ROMÁN Pál

Oradea, Akadémiei Nr 4
Románia

NAGY Árpád Dániel

Budapest, IX.
Hőgyes E. u 13

NAGY István

Eger,
Breznai Imre u 15

NAGY József

Pétervására,
Vöröshadsereg u 57

NAGY Lászlóné

Cegléd, József A. u 1

NÉMETH Tibor

Vanyola,
Veszprém megye

ÓZE Károly

Cegléd, Kisfaludy u 33

Dr. PALLAY László

Budapest, V.
Párisi u 1

PALÁSTHY Lajos

Budapest, II.
Szilágyi E. fasor 113PAPP Józsefné
Budapest, XII.
Csörsz u 7PAULOVIS Géza
Budapest, XII.
Virányos u 8POCZOK József
Eger, Új Élet u 1POMPOLA Károly
Budapest, XII.
Maros u 23POÓR Ferenc
Keszthely,
Bercsényi u 33PROHÁSZKA Antal
Cegléd, Ősz u 20RÁTKAI István
Füzesabony,
Kerecsendi u 59REISINGER Péter
Budapest, XII.
Csörsz u 7RÉTHY István
Budapest, II.
Julia u 2/cRYPKA Titusz
Komarno,
Sidlisko 3 bl. J. /33
CsehszlovákiaROSENSTEIN Tibor
Nagykőrös,
Arany J. u 40Dr. SEMSEY Andor
Budapest, XII. Magyar
Jakobinusok tere 4/bSEREGÉLY József
Budapest, III.
Árpád fejedelem u 68SÓLYOM Sándor
Püspökladány,
Petőfi u 9SOÓS Lajosné
Cegléd, Achim u 7/cSÜTŐ Sándor
Eger, Unicornis SzállóDr. SZEMENYEI Bálint
Orosháza, IV. Huba u 38SZENTESI Flórián
Pécs, III.
Hőgyes E. u 25-27SZENTGYÖRGYI István
Eger, Arany J. u 20SZIGETHY István
Budapest, XIII.
Apály u 2/eSZILÁGYI Géza
Pécs,
Aradi Vértanúk u 50SZIJ Rezső
Budapest, XIII.
/Pannonia/Rajk L. u 9SZINETÁR Judit
Pécs, Rákóczi ut 35SZOMOLÁNYI András
Pécs, Fekete u 1SZÖLGYÉMI Pál
Esztergom,
Mikszáth u 21Dr. TAKÁCS József
Pécs, József A. u 8Dr. TAKÁCS Tiborné
Cegléd, Puskin u 5TÓKA Tibor
Eger, Foglár u 1TÓTH Gyula
Eger, Mária u 2TÓTH Imréné
Cegléd, Pesti u 25TÓTH Jánosné
Cegléd,
Vak Bottyán u 15TROJAN Marian Józsefné
Füzesabony, 48-as " 7VARGA Antal
Pécs, Toldi M. u 8VARGA Józsefné
Komádi,
1. sz. ált. iskolaVASKÓ Pál
Andornaktálya,
Rákóczi u 33VIG István
Pécs, II. Zólyomi u 19

NEVES GRAFIKUSMŰVÉSZEINK
SZÁMOZOTT RÉZKARCAI
1972-BEN MÁR AZ EGÉSZ ORSZÁG TERÜLETÉN
RÉSZLETRE IS MEGVÁSÁROLHATÓK A
KÉPCSARNOK BEMUTATÓTERMEIBEN

BUDAPESTEN

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
V., Váci utca 25.

MEDNYÁNSZKY TEREM
V., Tanács körút 26.

CSONTVÁRY TEREM
V., Vörösmarty tér 1.

PAÁL LÁSZLÓ TEREM
VIII., Rákóczi út 57/b.

DERKOVITS TEREM
VI., Lenin körút 63.

PÓR BERTALAN TEREM
VIII., József körút 70.

VIDÉKEN

BÉKÉSCSABA
Tanácsköztársaság u. 10.

NYÍREGYHÁZA
Dózsa György u. 3.

DEBRECEN
Vöröshadsereg u. 31.

PÉCS
Kossuth Lajos u. 24.

EGER
Széchenyi út 13.

SALGÓTARJÁN
Tanácsköztársaság tér 19.

GYŐR
Bajcsy Zsilinszky út 35.

SZEGED
Kárász utca 17.

MISKOLC
Széchenyi út 21—23.

SZOLNOK
Kossuth Lajos u. 6—8.

KAPOSVÁR
Ady Endre u. 10.

SZOMBATHELY
Bajcsy Zsilinszky u. 27.

NAGYKANIZSA
Deák tér 3.

VESZPRÉM
Szabadság tér 10.

ZALAEGERSZEG Kossuth Lajos u. 15.